МЕХАНИК-ҲАЙДОВЧИ, ТЕРИМДА ЖАСОРАТ КЎРСАТ!

БУТУН ДУНЁ ПРОЛЕТАРЛАРИ, БИРЛАШИНГИЗ!

ТОШКЕНТ ҲАҚИҚАТИ

ЎЗБЕКИСТОН КОММУНИСТИК ПАРТИЯСИ ТОШКЕНТ ОБЛАСТЬ КОМИТЕТИ
ВА МЕҲНАТКАШЛАР ДЕПУТАТЛАРИ ОБЛАСТЬ СОВЕТИНИНГ ОРГАНИ

13 ЙИЛ ЧИҚИШИ
№ 182 (3410).

17 сентябрь
ШАНБА
1966 ЙИЛ

Баҳоси 2 тийин.

ДЎСТЛАР, КЕЛИНГ БЕЛЛАШАЙЛИК

Бепоён далаларимизда қизғин дамлар бошланиб кетди. У тобора ҳароратли тус олмоқда. Деҳқонларнинг илк баҳордан бери тинмай, пешона тери тўкиб етиштирган ҳосилларидан «оқ олтин» хирмонлари қад кўтармоқда. Бу уларнинг фидокорона меҳнатлари самараси, орзу-умидлари, аҳдпаймонларининг рўёбга чиқаётганлиги далилидир.

Ҳамманинг бир жон, бир тан бўлиб катта ишга, шарафли ишга енг шимарадиган, қўл урадиган пайти келди. Ўзбек элининг фахри, ифтихори бўлган, «оқ олтин» дурдоналарини тезроқ йиғиштириб олиш учун бел боғлаб майдонга чиқадиган палла ҳозир. Эл хирмонига барака киритиш, ҳисса қўшиш юртимизнинг азалий урф-одати ва виждоний бурчидир.

Хирмонга барака киритиш, катта ишни енгиллаштириш, терим суръатини тезлаштириш биринчи навбатда дала гвардиячиларига — биз механизаторларга боғлиқ. Чунки колхозчилар, совхоз ишчилари бизга қатордаги норларимиз деган умид билан қараб турибдилар. Уларнинг катта ишончларини оқламоғимиз керак. Негаки, хўжаликларда ишнинг жадал кетишини биринчи навбатда механизаторлар таъминлайди. Механизаторлар пахтачиликда етакчи куч бўлиб қолдилар.

Бу йил районимиз меҳнаткашлари биз механизаторларга суяниб, катта ишга отландилар. Улар далаларга қарийб мингта «зангори кема» чиқаришга, шу машиналар билан 45 минг тонна «оқ олтин» териб олишга қарор қилдилар. Бу улкан вазифанинг шараф билан бажарилиши энг олдин бизга, бизнинг фаолиятимизга, маҳоратимизга боғлиқ. Буни яхши тушунамиз. Кўплар қатори бизнинг колхозда ҳам машина билан пахта теришга катта эътибор беріляпти. Колхозимиз аъзолари давлатга пландаги 2005 тонна ўрнига 2500 тонна пахта сотишга аҳд қилганлар. Биз механизаторлар эса шу ҳосилнинг 1530 тоннасини машиналар билан териб олишга бел боғлаганмиз. Бунинг учун хўжалигимизда 25 та ХТ—1,2 ва 4 та ХВС—1,2 машинаси мавсумга тайёрланди. Ерга тўкилган пахтани териб оладиган 8 та машинамиз бор.

Бу йил бизда ҳам механизаторлар сафи кенгайиб бораяпти. Қаторимизга янги кишилар келиб қўшиляпти. Ташаббускор Тошматов издошлари — механик-ҳайдовчилик касбини эгалламоқдалар. Шофёрлардан Толиб Очилов, Халил Мансуров, тракторчи Отабек Юнусов, слесарь Маҳмуджон Тўйчиев сингари 8 киши «зангори кема»ларда биз билан бирга елкама-елка туриб ишламоқдалар.

Механизатор ўртоқлар! бутун эл-юртнинг кўзи сиз билан бизда. Ҳамма бизга катта умид боғлаб турипти. Колхоз-совхозлар бизга ишониб ажойиб машиналарни топшириб қўйганлар. Шу ишончни оқлашимиз, бу соҳада пешқадам оққўрғонлик механизаторлар изидан боришимиз лозим. Биз шунга ҳаракат қилаяпмиз.

Ўтган йили хўжалигимизда 50 процент ҳосилни машиналар ёрдамида териб олган эдик. Бу йилги аҳдимиз 65 процент ҳосилни машина билан теришдир. Бунинг учун машиналарни бетўхтов юргизиб, иш унумини оширишимиз лозим. Ўтган йили ҳар бир машина билан ўрта ҳисобда 40 тоннадан пахта терилган эди. Бу йил эса ҳар бир машина билан 65 тоннадан пахта териб олишга интиляпмиз.

Ҳозир колхозимиз пахта териб топширишда районда иккинчи ўринда кетаяпти. Машиналар энди барча куч-қудратини кўрсатадиган пайт келиб қолди.

Механизатор касбдошлар! Сиз билан бизга кўрсатилаётган катта ишончни оқлайлик, ҳар биримиз ўз хўжалигимизда, ўз постимизда маҳорат кўрсатиб ишлайлик. Машиналарнинг куч-қудратини бор бўйича намойиш қилайлик. Бунинг учун фурсатни қўлдан бермайлик. Машиналарнинг бетўхтов ва унумли ишлашини таъминлайлик!

Тошбой ҲОЛИҚУЛОВ,
Муртазо РЎЗИЕВ,
Саъдулла ЯҲЁБОЕВ,
Саттор ЙЎЛДОШЕВ,
Араб ТЎРАЕВ,
Жуман ЭДИЕВ,
Бўка районидаги «Партия XX съезди» колхозининг механик-ҳайдовчилари.

ХУШХАБАР

ЯНА ИККИ ЗВЕНО МАРРАГА ЕТДИ

БЎКА, (Телефон орқали олинди). Калинин номли колхознинг Б. Мусаев, Х. Абдуллаев ўртоқлар бошлиқ комплекс механизациялашган звенолари пахта тайёрлаш планини муддатидан олдин бажардилар. Бу икки звено ҳар гектар ердан 21 центнердан хирмон кўтарди. Пландаги ҳосилнинг ҳаммаси «зангори кема»лар ёрдами билан териб олинди.

Ҳали пешқадам звенолар даласида ҳосил кўп. Пахтакорлар ўз имкониятларини ҳисоблаб чиқиб гектаридан яна 15 центнердан «оқ олтин» топшириш мажбуриятини олдилар.

ҚАҲРАМОН ДАЛАСИДА

ОҚҚЎРҒОН. 2-«Оққўрғон» совхозининг Социалистик Меҳнат Қаҳрамони Тошмамат Алижонов бошқарувчи бўлган бўлимида терим ишлари жадал суръатлар билан кетаяпти. Ҳар куни бу ерда ўн битта терим машинаси тўхтовсиз ишлаб турибди. Малик Мараҳимов, Иван Кинтев, Малик Жонзоқов, Азим Норматов каби «зангори кема» капитанлари ҳар куни «пўлат от»лар бункеридан тўрт тоннадан «оқ олтин» тўкмоқдалар.

Райондаги «Ленинобод», Охунбобоев номли колхозларнинг далаларида ҳам терим авж олиб кетди. Механизаторлар, чевар теримчилар бир ёқадан бош чиқариб, ғайрат қилишмоқда.

О. ТУРАҚУЛОВ,
Қ. САЙДИНОХУНОВ,
А. АБДУРАИМОВ.

БИР КОЛХОЗ ЧЕВАРЛАРИ

Бу қизлар Ўрта Чирчиқ районидаги Свердлов номли колхозда меҳнат қилишади. Улар ўзаро мусобақадош. Фердас Махтиева (юқоридаги сурат) кунига 120-130 килограммдан «оқ олтин» теряпти.

Мен,-дейди Фердаснинг дугонаси Жамила Хафизова, (пастдаги сурат) — бу йил ўн минг килограмм пахта териб бериш мажбуриятини олдим. Сўзимнинг устидан тезроқ чиқишга ҳаракат қиляпман. Кунига 120 килограммдан ошириб пахта теряпман.

А. Абалян фотолари.

САБЗАВОТЧИЛАР ҒАЛАБАСИ

Оржоникидзе районидаги «Правда» колхозининг меҳнаткашлари қишлоқ хўжалик экинлари маҳсулотларини тезда йиғиштириб олиш учун астойдил курашмоқдалар. Бу ерда ҳар бир иш планли олиб борилмоқда. Пахта териш, сабзавот ва бошқа экинларни йиғиштириб олиш бир-бирига боғланган ҳолда олиб боріляпти.

Колхозчилар сабзавот маҳсулотлари йиғиштириб олишни пухта ташкил қилишиб, бир неча кун ичида давлатга уч минг беш юз саксон тонна сабзавот маҳсулотлари сотиб, планни 102,3 процент қилиб бажардилар. Ҳали далада сабзавот мўл. Унинг бир граммини ҳам нес-нобуд қилмай йиғиштириб олиш учун қизғин кураш кетяпти. Колхозчилар ўз имкониятларини ҳисоблаб чиқиб давлатга яна қўшимча минг тонна сабзавот сотиш мажбуриятини олдилар.

Пахтазорда ҳам иш бўшаштирилгани йўқ. Ўнлаб чевар теримчилар белига этак боғлаб, кўплаб «оқ олтин» теришмоқда. Кунига 120 килограмм ва ундан ҳам ошириб тераётган азамат теримчилар жуда кўп. Бир қатор бригадаларда кунига йиллик планнинг тўрт-беш проценти миқдорида пахта топширіляпти. Колхоз бўйича кунига тайёрлов пунктларига йиллик планнинг уч ярим процентидан ошириб пахта жўнатиб турибди.

Р. УБАЙДУЛЛАЕВ.

«ОҚ ОЛТИН» ХИРМОНИГА

ОБЛАСТЬ РАЙОНЛАРИДА ПАХТА ТАЙЁРЛАШ ВА ҒЎЗАЛАРНИ ДЕФОЛИАЦИЯ ҚИЛИШНИНГ БОРИШИ ТЎҒРИСИДА 16 СЕНТЯБРГАЧА БЎЛГАН МАЪЛУМОТ

(Планга нисбатан процент ҳисобида)

Районлар	Бир кунда терилган	Мавсум бошидан	Бир кунда машинада терилган	Мавсум бошидан бери машинада терилган	Дефолиация қилиш
Оржоникидзе	2,06	13,17	—	—	45,3
Бекобод	1,79	10,41	1,69	4,00	81,4
Оққўрғон	2,89	9,46	3,51	10,74	149,8
Калинин	1,43	8,31	—	—	70,0
Янгийўл	1,55	8,02	1,34	3,25	86,9
Юқори Чирчиқ	1,63	7,34	2,00	3,97	99,4
Бўка	1,84	7,27	2,15	5,41	125,9
Ўрта Чирчиқ	1,88	6,82	2,07	3,23	145,0
Область бўйича:	1,99	8,48	2,28	5,82	116,5

ОБЛАСТЬ СОВХОЗЛАРИДА ШУ ЙИЛ 16 СЕНТЯБРГАЧА ПАХТА ТАЙЁРЛАШНИНГ БОРИШИ ТЎҒРИСИДА МАЪЛУМОТ

(Планга нисбатан процент ҳисобида)

Совхозлар	Мавсум бошидан	Машина билан терилгани	Совхозлар	Мавсум бошидан	Машина билан терилгани
«Чаноқ»	11,86	2,18	1-«Пискент»	4,61	2,48
2-«Далварзин»	9,35	4,02	2-«Пискент»	4,12	0,93
1-«Оққўрғон»	8,64	11,92	Киров номли	3,29	1,48
2-«Оққўрғон»	7,85	8,58	«Коммунизм»	2,87	1,84
3-«Далварзин»	7,32	3,00	«Кўкарол»	0,58	—
1-«Далварзин»	6,80	1,31			
«Бўка»	6,60	4,06			
«ЎзССР беш йиллиги»	4,63	5.00	Юсупов номли комбинат	—	—

ТАШАББУСКОР ШАХТЁРЛАР

Оҳангароннинг кўмир ҳавзаларида Улуғ Октябрь социалистик революциясининг 49 йиллиги ҳамда В. И. Ленин туғилган куннинг 100 йиллиги шарафига социалистик мусобақа кенг қулоч ёймоқда. Мусобақанинг дастлабки этапида кўмир разрези коллективи авангардлик қилаяпти. Разрез кончилари шу улуғ айёмларни меҳнатда улкан ғалабалар билан кутиб олиш учун ҳавзадаги ўз ҳамкасбларини мусобақага чақирган эдилар. Ташаббускорларнинг ўзлари ҳозир барчага ўрнак бўлмоқдалар. Шу кунгача разрез коллективи истеъмолчиларга планга қўшимча равишда 105 минг тонна «қора олтин» етказиб берди.

Ўзбекистон ССР Олий Совети депутати Хўжа Алиқулов бошлиқ экскаваторчилар бригадаси айниқса катта муваффақиятни қўлга киритди. Ҳар бир экскаваторчи планга қўшимча равишда минглаб тонна кўмирни думпкарларга ортиб берди.

9-шахта коллективи эришаётган ютуқлар ҳам кишини хурсанд қилади. Улар бу йил планга қўшимча равишда 30 минг тонна кўмир қазиб чиқаришга аҳд қилган эдилар. Ҳозирнинг ўзида 15 эшелон «қора олтин» пландан ташқари тайёрланди. Механизациялашган участка аъзолари эришилаётган муваффақиятларга айниқса катта ҳисса қўшмоқдалар. Бу ерда уч комбайн кечаю-кундуз ишлаб турибди. Участка коллективи сентябрь ойи ичидаёқ йиллик топшириқни бажариб қўймоқчи.

Шундай қилиб, механизаторлар янги беш йилликнинг биринчи йилида кўзланганидан 40 минг тонна кўп «қора олтин» қазиб чиқарадилар. Ҳозир ишлар жадал боряпти. Т. Аҳмаков бошлиқ смена аъзолари айниқса кўп кўмир қазиб чиқармоқдалар. Илғор смена ҳар ойда 320—350 тоннадан қўшимча ёқилғи тайёрлаб, коллектив шуҳратига шуҳрат қўшмоқда.

Е. ГОДОВИКОВ.

АКА-УКА — МЕХАНИЗАТОР

Сарвар билан Анвар ака-ука. Бир-бирига ўхшашади. Касблари ҳам бир, механизатор бўлиб ишлашади. Колхознинг йирик звеноларига бошчилик қилишади.

Сарвар бошлиқ звено аъзолари 43 гектар ерда деҳқончилик қилишди. Звенодаги 6 кишининг ҳаммаси ҳам Сарварнинг фикр ва мулоҳазаларига қулоқ солган ҳолда меҳнат қилишди. Шонани гулга, гулни эса бўлиқ кўсакларга айлантиришда ҳамма бир ёқадан бош чиқариб меҳнат қилишди. Звено бошлиғининг ўзи техниканинг рулини бошқарди. Ғўзани озиқлантириб вақтида культивация қилди. Звено аъзолари ҳар туп кўчатни чанқатиб қўймаслик учун ҳаракат қилдилар. Шунинг учун ҳам ҳар йилгидек барча майдонларда мўл ҳосил етиштирилди. Ҳозир звено пайкалларини айланган киши пахтакорларнинг ҳалол меҳнатлари самарасини кўриб қувониб кетади. Ҳар бир тупда 20 га яқин кўсак бор. Барвақт ҳосил тугунчаларини кўрсатган кўсаклар лўппи-лўппи очилиб ётибди. Айниқса ғўза дефолиация қилинганидан кейин пахтанинг очилиши тезлашиб кетди.

— Биз, — дейди звено бошлиғи, — ўтган йили ҳар гектар ердан пландаги 24 ўрнига 28 центнердан пахта топширгандик. Бу йил эса. маррализ 35 центнер бўлади. Ғўзаларимиз машинабоп қилиб ўстирилди. Ҳосилнинг деярли ҳаммасини «зангори кема»лар ёрдами билан териб оламиз. Бу йил ҳам теримда ўзим қатнашаман. Мавсумда «зангори кема»лар бункеридан 100 тонна «оқ олтин» тўкаман.

Сарварнинг бу сўзлари Анварга ҳам жуда маъқул тушди.

— Акам,. — дейди Анвар, — айни муддаодаги гапни айтди. Мен ҳам ёзи билан ҳалол меҳнат қилишга ҳаракат қилдим. Акам билан биргаликда ишга кетиб, бирга даладан қайтдим. Меҳнатни ташкил қилиш, кишилар билан ишлашни ўргандим. Аъзоларимиз илғор агротехника фани ютуқларини ишлаб чиқаришга кенг жорий этиш учун курашдилар. Звенодаги 50 гектар пахта майдони етти кишига тақсимланиб берилган эди. Бу ёмон бўлмади. Иш маданиятини оширдик. Ҳамма пайкалларда мўл ҳосил тўпланишига эришдик. Биз йил бошида звено аъзоларимиз билан бамаслаҳат ҳосилнинг ҳаммасини машиналар ёрдами билан териб оламиз, шунга қадар ўзимизга бириктирилган карталарда алоҳида-алоҳида ишлаймиз, деб келишиб олгандик. Звено аъзолари аҳдларига вафо қилишди. Кўчатни парвариш қилишдан тортиб, то ҳосил тўплангунга қадар ҳар ким ўзига бирктилган карталарда ишлади. Тупроқнинг унумдорлигини ошириб, экинларни бегона ўтларга бостириб қўйишмади. Кўчатларни белгиланган қалинликда бўлишини таъминладилар.

Биз пахтамизни чамалаб кўрдик. Ҳар гектар ерда 30 центнердан ортиқ ҳосил тўплабмиз. Агар ҳар бир звено аъзосининг карталаридаги ҳосилни алоҳида-алоҳида йиғиштириб олсак менимча унда хирмонимиз яна ҳам баракали бўлади. Шундай қиляпмиз. Бу билан звено аъзоларининг моддий манфаатдорлиги яна ҳам ошади. Мен акам билан мусобақадошман, Ўзим терим машинасини бошқариб, кунига 4 тоннадан пахта тераётирман. Мавсумдаги пахтам 100 тоннадан кам бўлмайди.

Улар планни бир ҳафта ичида бажаришга қатъий бел боғлаганлар.

М. ҒОЗИЕВ,
Янгийўл районидаги Охунбобоев номли колхоз.

Бўка районидаги Тимирязов номли колхоз аъзолари пахта тайёрлаш планини 25 иш кунида бажариш учун курашмоқдалар. Колхозда машина терими ҳам, қўл терими ҳам қизғин тус олди. Ҳар бир пахтакор кўпроқ «оқ олтин» теришга ҳаракат қиляпти. Айниқса бу ишда механизаторлар пешқадам бўляптилар. Ориф Абдурасулов, Пардавой Нарзиев каби моҳир механизаторлар «зангори кема»лар бункеридан кунига 5-6 тоннадан «оқ олтин» тўкишяпти.

Суратда: (чапдан) колхоз раиси Т. Шодибеков ва партия ташкилотининг секретари С. Марзиев ўртоқлар очилган пахталарни кўздан кечиришмоқда.

Ф. ЛУТФИЛЛАЕВ,
А. ТЎЛАГАНОВ фотоси.

ҚАЛБИМИЗ МЕҲРИ

Мана болгариялик азиз меҳмонларимиз ҳафтадирки, республикамизнинг турли жойларида бўлиб, меҳнаткашлар билан учрашдилар, ўлкамиз ҳаёти билан яқиндан танишдилар. Меҳмонлар қаерга боришмасин, меҳмондўст мезбонлар уларни очиқ чеҳра билан қарши олишди. Халқимизда «қутлуғ уйдан қуруқ кетма» деган ажойиб мақол бор. Ҳа, чиндан ҳам бизнинг ўлкамиз улуғ ва қутлуғ ўлка. Бу ерга бир келган киши яна келишни орзу қилади. Чунки унинг ажойиб табиати, оқ кўнгил, меҳмондўст, меҳнатсевар, қўлигул кишилари бор.

Тошкент чинни заводининг ишчилари болгар дўстларига атаб ажойиб совғалар тайёрлашган. Биз куни кеча ана шу қўлигул кишилар ҳузурида бўлдик. Ишчиларнинг бири меҳр билан пиёлага жило берса, бири маржон-маржон тер тўкиб иссиқ печь ёнида лойдан чинни ясар. Яна кимдир лаганларни турли хил гуллар билан безатяпти, чиннилариинг сифатини диққат билан кўздан кечиряпти.

Цех оралаб боряпмиз. Тоғ-тоғ уюмлар. Каолин, дала шпати, даламит, кварцдир улар. Тупроқлар икки хил. Бири Оҳангаронники, иккинчиси Дружковдан келтирилган. Ана шуларнинг ҳаммаси тегирмонга солиб ун қилинади. Тоза ундан лой қорилади. Пишиган зувалалар махсус станоклардан чойнак, пиёла, тарелка, лаган бўлиб чиқади. Улар қатор сушилкаларда қуритилгач, сўнг силлиқланади, 750-800 градус иссиқликдаги печга қўйиб, ярим чинни ҳолига келтирилади. Унга турли хил бўёқлар берилиб гул солингач, яна 1300-1350 даража иссиқликдаги печга қўйилади. Бу сафар эса печдан улар тайёр чинни ҳолида чиқади. Етилмаганларига иккинчи марта бўёқ берилиб яна 750-800 даража иссиқликдаги печга солинади. Тайёр чинниларга эса гул солиш цехида жило берилади.

Биз гул солиш цехига кириб ҳозиргина тоғ-тоғ уюлиб ётган тошлардан ясалган бежирим чиройли чинни идишларни кўриб ҳайратда қолдик. Цех бошлиги Ёдгор Соипов бизга цехнинг аҳил коллективи ҳақида фахр билан сўзлаб берди.

— Яқинда Раҳмат Орифжонов билан Аня Добриковалар ҳамкорликда болгар маданияти декадасига атаб мана шу гул кўзани ишладилар, — деди у тайёрланган кўзани кўрсатаркан. Бу гул кўзага нигоҳи тушган киши, ундан асло кўзини узгиси келмайди.

Кўзанинг бир томонига доҳимиз В. И. Лениннинг сурати иккинчи томонига эса Болгария Коммунистик партиясининг асосчиси Дмитрий Благоевнинг сурати моҳирона тасвирланган бўлиб, атрофи эса хил-хил гуллар билан безатилган. Кўзанинг ёнида чиройли, бежирим қилиб ишланган сервиз: чойпак, пиёла, тарелкалар турибди.

Чиндан ҳам она тупроғимиз зуваласидан шундай бебаҳо санъат намуналарини яратган А. Мирзаев, А. Обидов, М. Мажидова каби қўли гул кишиларга «Қўл-кўзинг асло дард кўрмасин! — дейсан киши.

Бу гул кўзада болгар гуллари яшнаб турса, пиёлаларда болгарлик дўстларимиз қониб-қониб чой ичадилар. Бу абадий, ажралмас, метиндек мустаҳкам, чиннидек тоза дўстлигимиз рамзидир.

Н. ХОЛХУЖАЕВА.

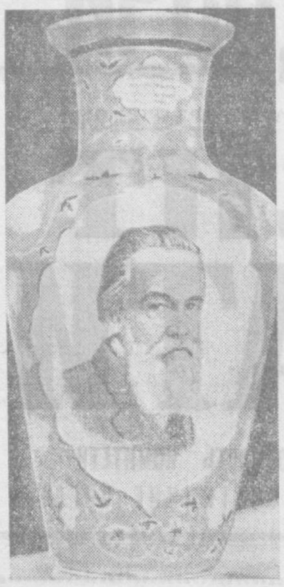

ГУЛЛАР ЎЛКАСИГА САЁҲАТ

Қардош Болгария Халқ Республикасига ҳар йили бизнинг мамлакатимиздан кўплаб туристлар ва делегациялар бориб турадилар. Бу озод ва бахтиёр диёрга қадам қўйган бизнинг ҳар бир ватандошимиз ўзини энг азиз оға-инилари бағрига келгандек ҳис этади ва меҳмондўст мамлакатдан олам-олам таассуротлар билан қайтади.

Республикамизнинг бир қанча қалам соҳиблари ҳам Болгария ерида меҳмон бўлиб турганлар. Уларнинг Болгария ҳақида ёзган бадиий асарлари китобхонлар орасида севилиб ўқилаётганлиги ҳаммага маълум.

Журналист Санжар Тилла ҳам Болгария Халқ Республикасида бўлиб, бу гўзал диёр ҳақида «Гуллар ўлкаси» деган китоб ёзиб, уни яқинда китобхонларга тақдим этди.

Ўзбекистон ССР «Билим» жамияти томонидан нашр этилган бу китобда дўст мамлакатнинг узоқ аянчли ўтмиши, ва ҳозирги бахтли ҳаёти ҳақида қизиқарли фактлар келтирилган.

Автор китобхоннинг эътиборини тарихий воқеаларга ва муҳим фактларга жалб этади. Киши Болгария ерларида лёв юриб, унинг осмонўпар тоғларини, ям-яшил водийларини, мовий денгиз ва қўлларини, яшнаб, гуркираб турган шаҳар ва қишлоқларини кўргандай бўлади.

Китоб «Шипка қаҳрамонлари» деган боб билан бошланади. Шипка тарихи — Шипка қаҳрамонларининг шон-шуҳратини бутун жаҳон билади. Болгар халқининг озодлиги, кураши ва бугунги бахтли ҳаёти Шипка жангларининг тарихи билан чамбарчас боғланган. Ўтган асрнинг иккинчи ярмида Россия солдатлари болгар қонқардошлари билан биргаликда жанг майдонига кириб, турк истилочиларининг қонли йўлини тўсдилар ва Шипка тоғининг тепаликларида батамом яксон этдилар. Шипка тоғларидан мамлакат бўйлаб озодлик еллари эса бошлади. Шипка тоғидаги баҳодирлар хотирасига қўйилган ёдгорлик ўтмиш шон-шуҳратининг абадий обидаси бўлиб, олис-олислардан у ерга келган ҳар бир кишига тарих варақларини эслатгандай кўзга яққол ташланиб туради.

Китоб автори мамлакатининг ўтмиш тарихи ҳақида келтирган фактларни ҳозирги ҳаётга, гуллар ўлкасининг беқиёс кўрки ва порлоқ истиқболига қарама-қарши қўйиб, ўтмишда кўп азоб-уқубатни бошидан кечирган, халқ бугун халоскор Совет армиясининг қардошлик кўмаги ва Коммунистик партиянинг раҳбарлиги остида ўзининг чинакам бахтли ҳаётини топиб олганлигини кўрсатади. Китобда Болгария халқ хўжалигининг экономикаси, фан ва маданиятига оид фактларни ҳам ўқиймиз.

Социалистик мамлакатлар халқларининг традицион дўстлик алоқалари ҳақида китобда кўп нарсаларни ўқиш мумкин. Автор икки қардош мамлакат халқларининг ижодий ҳамкорликда иш олиб бораётганликлари ҳақида сўзлайди. Китобда кейинги йилларда Болгариянинг айрим округ, районлари билан республикамизнинг область ва районлари орасида бевосита алоқа ва ҳамкорлик кучайиб кетганлиги ҳақида сўз юритилади. Тошкент области билан Болгариянинг Хасково округи, Андижон области билан Ямбол округи меҳнаткашлари орасида ишлаб чиқариш тажрибаларини алмашиш йўлга қўйилган. Бу областлар, мамлакатлар, шунингдек фан ва маданият арбоблари ўртасидаги шундай ҳамкорлик ҳақида қизиқарли сўз юритилади. Китоб фактларга бой, қардош Болгария ҳақида яхши саёҳатномадир.

Н. ЭГАМНАЗАРОВ.

ЖОНАЖОН МАМЛАКАТИМИЗДА

„ЗАНГОРИ КЕМА"ЛАР ДАЛАГА ЧИҚДИ

Қирғизистон далаларида пахта тез пишиб етилмоқда. Бир ҳафта муқаддам пахтазорларда фақат теримчиларни кўриш мумкин эди, ҳозир эса далада машиналар жавлон урмоқда. Республика энг йирик Ленин районининг механизаторлари ўз агрегатларини биринчи бўлиб далага чиқардилар.

Бу йил Қирғизистонлик пахтакорлар машиналар билан бутун ҳосилнинг 40 процентини териб беришга қарор қилдилар.

ФРУНЗЕ. (ТАСС мухбири).

ДЎСТЛИК БАЙРАМИ

СВЕРДЛОВСК. (ТАСС мухбири). Давлат филармонияси залида бутун бўлиб ўтган концертни свердловскликлар «Дўстлик байрами» деб атадилар. Бу ердаги бир саҳнада шуҳрат қозонган икки коллектив-Ўзбекистон қўшиқ ва рақс ансамбли ва Урал халқ хори концерт берди. Дилкаш ўзбек куйлари билан ураллик йигитларнинг шўх рақслари бир-бирига қўшилиб кетди.

Свердловскликлар концертдан тушган бутун пулни қурилаётган Тошкент фондига топширадилар.

МОСКВАДА ВИСТАВКА

МОСКВА, 15 сентябрь. (ТАСС). Кеча СССР Рассомлар союзи правлениесининг залида Туркманистон ССРда хизмат кўрсатган санъат арбоби Ҳақи Оллабердиев асарларининг виставкаси очилди.

Рассомнинг ижоди туркман театри билан чамбарчас боғланган. Буни «Шоҳсанам ва Ғариб» ҳамда «Айна» опералари, «30-йиллар», «Юрак амрга бўйсунмайди» ва бошқа кўпгина пьесалар учун ясалган декорацияларнинг кўргазмага қўйилган эскизлари яққол кўрсатиб турибди.

Рассом ранг-баранг бўёқлардан фойдаланишда жуда моҳир. Унинг мазмундор ва моҳирлик билан ижро этилган асарлари Туркман санъатининг миллий колоритини яхши акс эттирган.

Муллачафас номидаги Туркман Академик театрида Ҳақи Оллабердиев етмишга яқин спектаклни безашда қатнашган.

РУСТАВЕЛИ ЮБИЛЕЙИГА ТАЙЁРГАРЛИК

Абхазия Автоном Совет Социалистик Республикасида буюк грузин шоири Шота Руставели юбилейига кенг ҳозирлик кўрилмоқда. Республиканинг шаҳар ва қишлоқларида адабий кечалар ташкил қилинмоқда. Бу кечаларда грузин, абхаз, рус, арман адабиётчилари ўзларининг Руставелига бағишланган асарлари билан чиқмоқдалар, йиғилганларга «Йўлбарс терисини ёпинган паҳлавон» достонидан парчалар ўқиб бермоқдалар. Яқин орада абхаз тилида шоир Баграт Шинкуба тайёрлаган Руставели афоризмларининг янги таржима китоби ва тарих фанлари доктори Шалва Инал-ипа томонидан ёзилган шоирнинг ижоди ва ҳаёти ҳақидаги илмий очерк босмадан чиқади. Адабий-бадиий ва ижтимоий-сиёсий журнал «Алашара» («Нур») ҳам улуғ шоирга махсус сон бағишлади.

Грузия ССР Фанлар академиясининг Абхазиядаги тил, адабиёт ва тарих институтида, Сухуми педагогика институтида ва бошқа илмий ҳамда ўқув муассасаларида илмий сессия ва конференциялар ўтказилмоқда.

Юбилей арафасида Абхазияда шоирнинг ўлмас достонини ёддан энг яхши ўқиш бўйича конкурс бошланди. Бу мусобақада профессионал шоирлар билан бир қаторда халқ достончилари ҳам иштирок этмоқда. Улардан учтаси республиканинг фахрий ёрлиғига сазовор бўлди. Очамчир районида яшовчи кекса қишлоқ ўқитувчиси Капитон Лабахуа Руставели ижодий меросининг энг жонкуяр тарғиботчиси бўлиб қолди. У «Йўлбарс терисини ёпинган паҳлавон» достонидан юзлаб мисраларни абхаз тилида ва Абхазия халқ шоири Дмитрий Гулиа таржимасида грузин ва рус тилларида ёддан ўқиб беради. Сухумида достонни энг яхши ўқувчилардан бири сифатида окулист врач Семён Миминошвили танилди.

Сухуми шаҳри корхоналари ва ташкилотларининг ёшлари шонли кунга бағишлаб туристик слёт ўтказишди. Маҳаллий драма театрининг бир группа артистлари Катта Кавказ тоғ тизмаси чўққиларидан бири — Чум кузбуга чиқишди ва у ерга улуғ шоирнинг скульптура бюстини ўрнатишди. Сухуми районидаги Тависуплеба қишлоғининг аҳолиси колхозда янги қуриб битказилган мактабни шоир номи билан аташга қарор қилди.

Лев ГОЛЬДИНОВ.
(АПН).

ИККИ ШЕЪР

ОҒА-ИНИЛАР

Коммунистик бригадани улуғлаб
Шеър ёзмоқни
Кўзлаб юрардим кўпдан,
Бошимни не ўйлар оларди чулғаб:
Бундай шеър айтишга тайёрлан, ўбдон!
Бир куни
Тенгдошим Юнусвой билан
(У-дир бригаданинг энг ёш аъзоси)
Кондан
Бирга қайтдим бархонма-бархон,
Тотдим суҳбатининг болдай мазаси.
Уйинга кирганда
Қолдик ҳайратда:
Эрталаб ағанаб ётган девори
Тиклаб қўйилганди...
Сувалган ҳатто.
Юнусвой қичқириб «раҳмат!» — девордн,
— Бу раҳматинг кимга ўзи Юнусвой!
— Ўзим ҳам билмайман гапнинг очиғи.
Ё Содиқ суваган,
Қосим қорган лой,
Суриштирсам келар балки аччиғи...
Билки,
Ким бўлса ҳам бригадамиздан,
Бошқа сменада ишлайдиганлар,
Бўш вақтлари бўлиб,
Бир ғайрат қилиб
Дўстимиз кўнглини хушлай деганлар.
Шунда оғайнимнинг уч ёшлик қизи
Ойпопик пилдираб келди «ачомга»
Дедим унга:
— Доно қизсан сен ўзинг,
Деворни ким урди, сирни оч менга!
— Билмайсизми! — деди, — девор урган ким,
Адамдай иккита яхши амаким!
Коммунистик бригаданинг шаънига
Тўқимоқ бўлгандим мақтов, қасида,
Мадҳни
Йўлатишмас экан ёнига,
Ёздим
«Яхши амакилар» ҳақида...

УЧРАШУВ

Нефть билан нефть учрашди
Қадоқ қўлли кончи кафтида.
Бир-биридан аҳвол сўрашди
Панжаларнинг олов тафтида.
Бири деди: — оқариб кетдим,
Танидинг қон тортиб дўстгинам.
Демайман йўқ, мен қариб кетдим,
Ирғитилди қора қўсқиним.
Кексалардай кўрдим дунёни,
Сен ҳам кўргунг, ҳали сағал ўс,
Кездим само, кездим дарёни,
«Бензин» дея олдим тахаллус.
Доғ-дуғ кўрсам ўтсиз, ёқилиб
Нопокликни тамом қуритдим.
Мотор ичра бир мотор бўлиб,
Осмонларда ҳукмим юритдим.
Айланмади менсиз ғилдирак.
Менсиз ўзи бормикин олам!
Шунда Нефть деди ғўлдираб:
— Кўпирма кўп, Бензинвой ошнам!
Қайда эдик! Ҳозир қайдамиз!
Турибмиз ҳой, кончи кафтида!
Ошиб қолмадими кайфимиз
Шу ҳарорат, шу қўл тафтида!

Юсуф ШОМАНСУР.

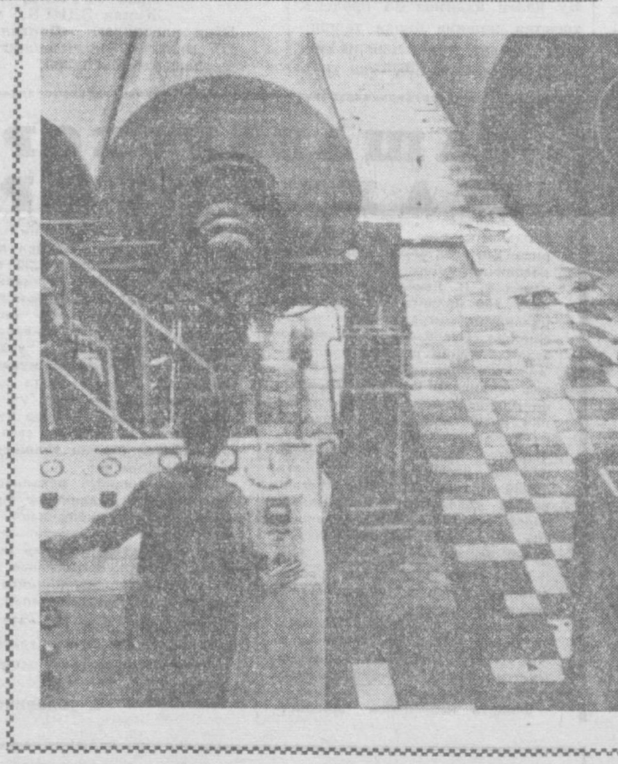

Совет Иттифоқида чиқадиган газеталарнинг тўрттадан биттаси Соликомск комбинати ишлаб чиқарган қоғозда босилади. Бу корхона маҳсулоти мамлакатимизнинг барча республикаларига ва чет эл давлатларидаги беш минг адресга юборилади.

Суратда: комбинат цехларининг бирида.

Н. Акимов ва Е. Загуляев фотоси.
(ТАСС фотохроникаси).

МЕҲНАТГА БЎЛГАН МОДДИЙ ВА МАЪНАВИЙ СТИМУЛЛАР

Коммунистик жамият қурилиши социалистик тузумга хос бўлган барча кучларни актив ҳаракатга келтиришни тақозо этади. Партия ва совет халқининг асосий иқтисодий вазифаси — коммунизм моддий-техника базасини яратишдир. Бу вазифани ҳал қилиш ишига меҳнаткашларни уюштириш, омманинг революцион куч-ғайрати барча меҳнаткашларнинг ижтимоий ишлаб чиқаришни ривожлантиришдан манфаатдорлиги принципини изчил амалга ошириш билан қўшилган тақдирдагина энг яхши натижалар беради.

«Коммунизм қуриш процессида, — дейилади КПСС Программасида, — хўжаликка раҳбарлик қилиш ишлаб чиқаришнинг юқори кўрсаткичларини моддий ва маънавий жиҳатдан рағбатлантиришга таянади. Меҳнатга бўлган моддий ва маънавий стимулларни тўғри қўшиб олиб бориш — коммунизм учун курашда буюк яратувчи кучдир».

* * *

Социалистик тузум кишиларнинг меҳнатга бўлган қарашлари ва муносабатларида чуқур ўзгариш ясайди, чунки бундай меҳнат натижалари меҳнаткашларнинг ўзлариникидир. Меҳнаткашлар эксплуататорлар учун эмас, балки ўзлари учун, ўз жамиятлари учун меҳнат қилаётганликлари энтузиазм, новаторлик, ижодий ташаббус ва оммавий мусобақани вужудга келтиради.

Лекин коммунизм омманинг фақат меҳнат энтузиазмига таяниб қурилмайди. Бу куч қанчалик катта бўлмасин унинг ўзи етарли эмас. КПСС Программаси меҳнаткашларнинг жамият ишлаб чиқариш кучларини ривожлантиришдан моддий манфаатдорлиги принципини бутун чоралар билан кенг қўллаш зарурлигини талаб этади. Ана шу програм қоида КПСС Марказий Комитетининг март ва сентябрь (1965 йил) Пленумлари қарорларида, КПСС XXIII съезди материалларида ҳам ўз ифодасини топган.

Меҳнат натижаларидан моддий манфаатдорлик социализм қураётган барча мамлакатлар учун умумий қонуниятдир.

Шу билан бирга моддий манфаатдорлик социализмнинг жамият аъзолари эҳтиёжларини тўлароқ қондириш мақсади билан ҳам узвий боғланган. Моддий манфаатдорлик принципини изчил амалга оширишнинг ўзи халқ турмуш даражасини системали равишда юксалтириш, шахснинг ҳар томонлама камолотга эришувини таъминлаш имконини беради.

В. И. Ленин ўн миллионлаб кишиларни коммунизмга бевосита энтузиазм билан эмас, балки буюк революция вужудга келтирган энтузиазм ёрдамида, шахсий қизиқиш асосида, шахсий манфаатдорлик асосида, хўжалик ҳисоби асосида олиб бориш мумкин, деб таълим беради.

Социализмда моддий манфаатдорлик рағбатлантириш сиёсати ёрдамида амалга оширилади. Бу эса меҳнатга ҳақ тўлашнинг турли формалари, мукофотлаш, хўжалик ҳисоби ва моддий рағбатлантиришнинг бошқа шаклларини ўз ичига олади.

Коммунистик партия Ленин кўрсатган йўлдан бориб, халқ хўжалигида иқтисодий ричаглардан тўла фойдаланиш, меҳнаткашларни ўз меҳнатлари натижаларидан моддий рағбатлантириш асосида раҳбарлик қилишни такомиллаштиряпти.

КПСС Марказий Комитетининг сентябрь Пленуми қарорида бундай дейилади: «Саноатга раҳбарлик қилишдаги жиддий камчилик шундаки, бу раҳбарликда иқтисодий методларга зарар етказилган ҳолда, маъмурий методлар устун даражада қўлланиб келди. Корхоналарда хўжалик ҳисоби кўпинча формал характерда бўлиб, уларнинг хўжалик фаолиятидаги ҳуқуқлари чекланган-дир... Саноат ходимларини моддий жиҳатдан рағбатлантириш системаси бу ходимларнинг корхона ишининг умумий якунларини яхшилашдан, ишлаб чиқариш рентабеллигини оширишдан ва саноат маҳсулотининг сифатини яхшилашдан манфаатдорлигини пасайтириб юбормоқда».

Саноатни янада юксалтириш ва ижтимоий ишлаб чиқариш эффективлигини ошириш, техника прогрессини ривожлантириш, миллий даромаднинг ўсиш суръатларини тезлаштириш ва ана шу асосда совет халқи фаровонлигини янада юксалтириш мақсадларида КПСС Марказий Комитети Пленуми планлаштириш методларини яхшилаш, ишлаб чиқаришда иқтисодий рағбатлантиришни кучайтириш, ҳар бир меҳнаткашнинг корхона ишини яхшилашдан моддий манфаатдорлигини оширишга қарор қилди.

Лекин ходимлар иш ҳақининг катта қисми умум коллектив меҳнати натижаларига боғлиқ қилиб қўйилган тақдирдагина улар манфаатдорлигини ошириш мумкин. Бундай қилинганда ҳар бир меҳнаткаш унинг иш ҳақи миқдори фақат ўзининг меҳнат сарфларигагина эмас, балки корхона фаолияти умумий натижаларига ҳам боғлиқлигини билиб олади. Шунинг учун ҳам меҳнатга ҳақ тўлаш ва ходимларни моддий рағбатлантириш иш ҳақи фондидан ҳам, фойда ҳисобидан ҳам бўлиши зарур. Моддий рағбатлантириш соҳасида КПСС Марказий Комитети сентябрь Пленуми қарорларидаги принципиал янгилик ҳам худди шундан иборат.

Барча саноат корхоналарида олинадиган фойдадан ажратмалар ҳисобига **ходимларни моддий рағбатлантириш фонди ташкил қилинади.** Мазкур ажратмалар миқдори маҳсулотни реализация қилиш ҳажмининг ўсишидан ёки фойда ва ишлаб чиқариш рентабеллигининг ўсишига боғлиқ ҳолда белгиланиши лозим. Бунда фойдадан ажратмалар планнинг сон жиҳатидан ошириб бажарилганига нисбатан пландаги кўрсаткичлар яхшиланганлиги учун кўпроқ миқдорда белгилаб қўйилади. Бу ходимларнинг юқори план топшириқларини бажаришдан, ишлаб чиқариш эффективлигини энг кўп оширишдан манфаатдорлигини вужудга келтиради.

ИҚТИСОДИЙ ТЕМАДА

Фойда ва маҳсулотни реализация қилиш бўйича план топшириқларини бажарган ёки ошириб бажарган корхоналаргина кўпроқ фойда оладиган бўлади. Бундай корхоналар учун моддий рағбатлантириш фондига қўшимча ажратмалар белгилаб қўйилади.

Моддий рағбатлантириш фондидан ишчи, раҳбар, инженер-техник ходим ва хизматчиларни мукофотлаш учун фойдаланиш кўзда тутилади. Ундан ташқари, мазкур фонддан алоҳида муҳим ишлаб чиқариш топшириғини бажаришда намуна кўрсатган ходимларни рағбатлантириш, корхонанинг ўтган йилдаги умумий иш натижалари учун мукофотлаш мақсадида маблағ ажратиб қўйилади.

Завод ва фабрикаларда, шунингдек **социал-маданий тадбирлар ҳамда уй-жой қурилиши фонди** ҳам ташкил қилинади. Бу фонд маблағлари турар-жой бинолари (бундай мақсадлар учун ажратиладиган марказлаштирилган ресурслардан ташқари), болалар муассасалари, пионер лагерлари, дам олиш уйлари қуриш ва таъминлаш ҳамда бошқа хил социал-маданий эҳтиёжлар учун сарфланади.

Бинобарин, корхона қай даражада яхши ишласа, унда иш ҳақини ошириш учун ҳам, ходимлар уй-жой ва маиший шароитларини яхшилаш учун ҳам, маданий ва соғломлаштириш тадбирларини амалга ошириш учун ҳам шунчалик кўп имкониятлар вужудга келади.

* * *

Социалистик жамиятда меҳнатга бўлган моддий ва маънавий стимуллар бир-бирига уйғун равишда қўшилиб кетади. Чет элдаги душманларимиз, — бизни, гўё хўжаликни «шахсий қизиқиш» ёрдамида, хўжалик ҳисоби ва фойда, таннарх ва баҳо сингари категориялар ёрдамида «юритиш»га гўё мажбур бўляптилар, гўё Совет Иттифоқида ғоявий эътиқодлар кейинги ўринга тушиб қолди, демоқдалар. Бундай деб ўйлаш хатодир. Ана шу қарашлар моддий ва маънавий стимуллар ўртасидаги ишлаб чиқариш воситаларига ижтимоий мулкчилик келтириб чиқарадиган ўзаро алоқани тушунмаслик ёки атайин тушунишни истамаслик оқибатидир.

Ленин партиясининг ижтимоий меҳнат унумдорлигини иқтисодий рағбатлантириш йўлидаги тадбирлари социалистик мусобақа давомида моддий ва маънавий стимулларни уйғун равишда қўшиб олиб бориш учун энг қулай имкониятлар яратади. Масалан, КПССнинг XXIII съезди шарафига бошланган мусобақада тайёр маҳсулотни техника контроли бўлимисиз топшириш ташаббуси ҳозир тобора қанот ёймоқда. Ишлаб чиқараётган ва уни техника контроли бўлимисиз топшираётган илғор ишчиларга шахсий тамға қўйиш ҳуқуқи берилаётир. Бу эффектив маънавий рағбатлантиришдир.

Бизда корхона коллективлари ва айрим ходимларнинг меҳнатдаги ютуқларини маънавий рағбатлантиришнинг турли формалари таркиб топди. Совет Иттифоқи орден ва медаллари билан мукофотлаш, Фахрий ёрлиқлар, Бутуниттифоқ халқ хўжалиги виставкасининг диплом ва медаллари билан тақдирлаш, кўчма Қизил байроқлар топшириш, Ҳурмат китобига тақдим қилиш, «Социалистик мусобақа аълочиси» значоги билан тақдирлаш ва ҳоказолар мавжуд.

Лекин меҳнаткашларни маънавий жиҳатдан рағбатлантиришни фақат мукофотлар, фахрий номлар беришдангина иборат, деб билиш нотўғри бўлур эди. Бундай рағбатлантириш воситалари анча бой, кенг ва турли-тумандир. Бундай энг муҳим воситалардан бири, хусусан, корхона, колхоз, совхоз ва муассаса раҳбарларининг кишиларга, ходимларга тўғри муносабатда бўлишидир. Кишиларга ғамхўрлик, улар қийинчиликка дуч келган вақтларда ўртоқларча қўллаб-қувватлаш, уларнинг илтимосларига сезгирлик билан жавоб бериш — ана шуларнинг ҳаммаси кишиларнинг ижодий меҳнат қилиши, ўз куч ва қобилиятларини тўла ишга солиши учун ёрдам беради.

Меҳнатга бўлган маънавий стимуллар кишилар билан сердиққат иш олиб боришни, илғор тажрибани кенг ёйишни, барча меҳнаткашларни меҳнатнинг энг яхши намуналари руҳида тарбиялашни тақозо қилади.

* * *

Меҳнатга бўлган моддий ва маънавий стимулларни чамбарчас қўшиб олиб бориш социализмнинг ўзига хос хусусиятидир. Ана шу стимуллар биргаликда ишлаб чиқаришни ривожлантиришнинг қудратли факторлари ҳисобланади.

Коммунистик қурилишда жамият моддий бойликларини яратувчи миллионлаб кишиларнинг конкрет ишлари ва меҳнати асосий ҳал қилувчи роль ўйнайди. Моддий ва маънавий стимулларни тўғри қўшиб олиб бориш меҳнат самарасини юксак даражада оширади ва бу билан коммунизм тантанасини яқинлаштиради.

Б. ЯГОДКИН,
иқтисод фанлари кандидати.

БОЛТИҚ КВАРТАЛЛАРИ

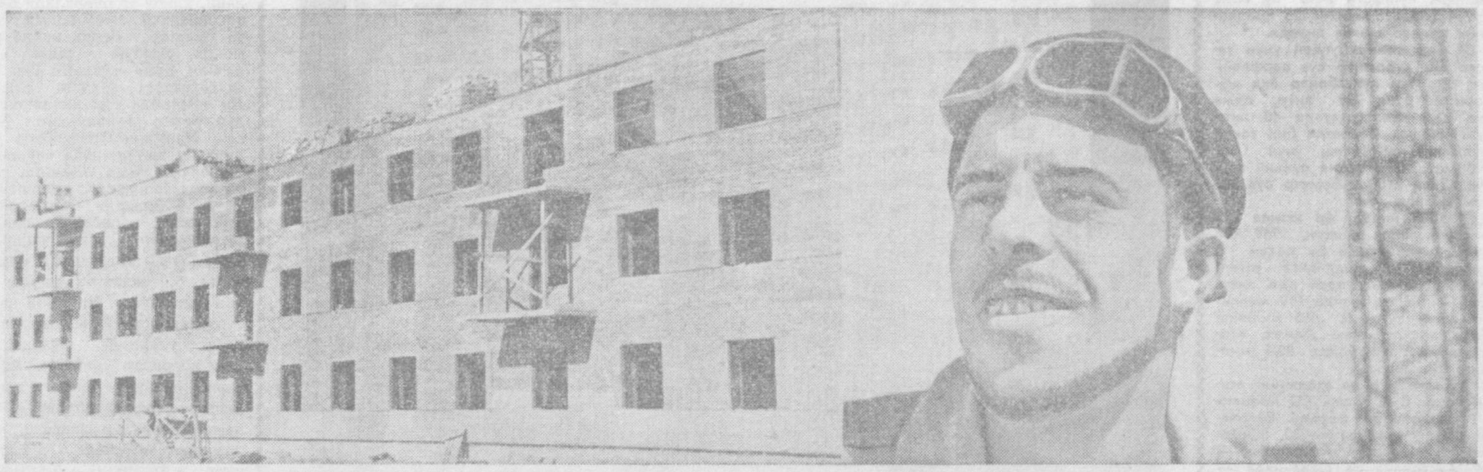

ИЮЛИС Тошкентга келган куниёқ икки оғайниси билан шаҳар айланди. Марказ кўчаларини кезди. Олой бозори томонга борди. Ярим вайрона иморатларни, ҳовлига жой солиб ўтирган оилаларни кўрди. Кўрди-ю, йўл-йўлакай ўзининг ёшлик йилларини эслаб кетди...

Унинг она шаҳри Лиепаи. Немис фашистлари Лиепаини босиб олганда Июлис етти ёшли мурғаккина бола эди. Кўчага чиқишга қўрқар, онаси билан кичиккина хонанинг бир бурчагида овоз чиқармай яшашарди. Ташқарида немислар, бомбалар овози қулоқни қоматга келтирарди.

Куз кунларидан бирида тушдан кейин уларнинг эшиги қаттиқ тақиллади. Она шўрлик қўрқа-писа бориб, ҳалқани туширди. Икки фашист ичкарига кириб, кампирни автоматининг қўндоғи билан итариб юбордида, уйни тинтув қилишга тушди.

— Ҳа аблаҳ, боя кўчада «фашистларга ўлим» деб қақиллаган сенмидинг, — деди босқинчилардан бири Июлиснинг ёқасидан тортқилаб.

Июлис ўрнидан туриши биланоқ иккинчи босқинчи унинг орқасидан этиги билан тепиб юборди. Бола шўрлик гандираклаб, эшикнинг олдига бориб йиқилди.

— Тур ўрнингдан, шумтака! Июлис усти берк машинага чиқиб яна калтак эди. Машинадаги болалар жовдираб унга қарашди. Лекин ёрдам беришга уларнинг ҳам мадори йўқ эди.

Комендатурадагилар жажжи «жиноятчилар»ни бир-бир чийриқдан ўтказишди. Варақа таркатаётганда қўлга тушган бир болани шу ернинг ўзида отиб ташлашди. Бошқаларни калтаклаб чалажон қилишгандан кейин кўчага олиб чиқиб ташлашди...

Ўша кунларни эсласа, Июлиснинг ҳали-ҳали юраги увишади. Бомба зарбидан вайрон бўлган уйлар, кўчаларда бошпанасиз қолган оилалар бир-бир кўзи олдидан ўтади. Ҳозир ҳам зилзила вайрон қилган пастак иморатларни кўриб, Июлиснинг юраги ачиди. Озмунча тошкентлик бошпанадан жудо бўлмаган эди. Яхшиямки бизда одам одамга дўст, биродар. Бир кишининг қайғусини ҳамма бўлишиб олади. Мана, Иттифоқимизнинг барча шаҳарларидан минглаб бинокорлар Тошкентга ёрдамга келишяпти.

Уларнинг қудрати биттагина шаҳарни қайта қуришга эмас, ўнлаб янги шаҳар яратишга етади.

Июлис ва унинг дўстлари ўша куннинг эртасигаёқ белни маҳкам боғлаб ишга тушиб кетишди. Бетончилар икки ҳафта деганда дастлабки бино пойдеворига қоришма қуйиб бўлдилар. Тошкентда қурилаётган биноларнинг хусусияти бошқачароқ бўлгани учунми латвиялик бинокорлар олдинига бироз қийналишди. Йўқ, кейин-кейин бориб ҳамма операцияларни беш қўлдек ўзлаштириб олишди. Арматуралар ётқизишни ҳам, темир-бетон блоклар монтажини ҳам уддалайдиган бўлишди. Ҳозир латишлар участкасида иш қизғин. Дастлабки юз квартирали бинонинг тўртинчи қаватига ғишт териляпти.

... Ҳавозалар устида Июлис Волгемут, Пётр Рургач, Янис Ставро ва яна ўнлаб ғишт терувчилар. Кранчи йигит Григорийни улар ҳа деганда шошириб қўйишаяпти. Бўлмаса ғишт, қоришма етказиб беришда Григорийдан чаққони йўқ.

— Отангга ўхшаб бирпасда ҳаммани шошириб қўясан-а, Июлис, — деди йигитларнинг ишини кузатиб турган бригадир Айвар Клейн.

Ҳа, Июлиснинг отаси ҳам бинокор ўтган. Ўғлини биринчи марта қурилишга етаклаб келган ҳам Алфон ака бўлади. Алфон ака эскидан умумий қурилиш трестида ғишт терувчи бўлиб ишларди. Ўғлига ҳам ўз касбини ўргатиб кетди. Мана энди ўғил отанинг ўрнини босаяпти. Ҳар сменада икки мингдан ошириб ғишт тераяпти.

Бир куни сменадан кейин Июлис ётоққача бригадир билан гаплашиб кетди. У ўша комендатурада немис фашистлари отиб ташлаган бола ҳақида Айвар Клейнга сўзлаб берди. Сўнгра:

— Эртадан бошлаб икки сменада ишлашга рухсат берсангиз. Ўша варақа тарқатган бола учун ҳам мен ишлаб бермоқчиман, — деди.

Бригадир нима ҳам десин? Чарчайсан, ғишт териш ўнғай эмас, ҳаво ҳам иссиқ деб уни бу фикрдан қайтармоқчи бўлди. Аммо Июлис ўз сўзида туриб олди. Ахири руҳсат беришга мажбур бўлди бригадир. Ўшанда Июлиснинг чеҳраси қанчалик ёришиб кетганини кўрсангиз эди. Мана ҳозир Июлиснинг бир ўзи икки кишининг ишини қилаяпти. Лекин толиқаётгани йўқ. Виждон амр қилса, қалб даъват этса одамзод ҳар қандай оғирликни ҳам енгаверади.

Латвиядан келган бинокорлар тошкентликларга ҳаммаси бўлиб 8500 квадрат метр турар-жой ва 280 ўринли болалар боғчаси қуриб беришга аҳд қилишган. Юз квартирали биринчи бинони Улуғ Октябрь социалистик революциясининг 49 йиллиги байрамигача тошкентликларга тортиқ қилишни дилларига тугиб қўйишган. Қолган бинолар эса бир ярим йил давомида тўла-тўкис фойдаланишга шай бўлади. Лекин, дўстларимиз ҳозир бир ярим йиллик муддат узоқ, уни биз яна ярим йилга қисқартирамиз, дейишмоқда. Қардошлар сўз беришдими, албатта унинг устидан чиқишади. Шу кунлардаги ғайрат-шижоатлари юксак мажбуриятга яраша бўлмоқда.

ЛАТВИЯЛИК бинокорларнинг шундай ёнгинасида Литвадан келган қурувчилар меҳнат қилмоқдалар. Уларнинг ҳиммати янаям баланд. Қисқа муддат ичида литваликлар 10 минг квадрат метр турар-жойни бунёд этишмоқчи. Улар қурадиган уйларнинг иккитаси юз квартирали, иккитаси эса 50 квартирали бўлади. Литваликларнинг дастлабки юз квартирали иморатлари ҳозир қаддини ростлаб қолган. Бинокорлар учинчи қаватни қўлдан чиқариш арафасида турибдилар. Ю. Ставинскос бошлиқ комплекс бригада аъзолари зўр ғайрат билан ғишт термоқдалар. Бригада 18 азаматдан иборат. Тўрт ёрдамчи ишчи ҳам улар сафида. Ҳар бир бинокор ҳар сменада 1500, 2000 донага етказиб ғишт термоқда. Ионос Беделис, Анатолий Шолнов, Робертас Гасис, Юозас Килдишаш каби ғишт терувчилар ҳозир ҳаммага ўрнак.

Нарирокда бетончилар ишлашаяпти. Улар навбатдаги 50 квартирали бинонинг пойдеворини қуйишмоқда. Бу ерда Лодис Шевелис бошлиқ бригада аъзолари мусобақада ғолиб. Улар ҳозир ғишти терилаётган бинонинг ҳам пойдеворини қуйиб беришган эди. Ғоятда тез суръат билан ишлаб, икки ярим ҳафта деганда улкан корпуснинг остки қисмини тўла кўтариб, уни ғишт терувчиларга топширишди. 50 квартирали бино қурилишида ҳам суръат пасаётгани йўқ. Иш уч сменада ташкил этилган. Хеч қандай узилиш бўлмаётир. Бетон қориш узеллари туну-кун бетиним ишлаб турибди.

Бетончилар ёнгинасида эса бульдозер ва экскаваторларнинг гуруллаган овози эшитилади. Бульдозерчи К. Букнис ва экскаваторчи М. Витоскос ўртоқлар юз квартирага мўлжалланган учинчи бино пойдевори учун котлаван ҳозирламоқдалар. Самосваллар турна қатор тизилишиб келиб турибди. М. Витоскос уларнинг ҳаммасига тупроқ ортиб улгираяпти.

— Биз қураётган бинолар қўшниларимизникидан ҳиёл бошқачароқ, — дейди Литва қурилиш бошқармасининг бошлиғи Фёдор Васильевич Кудравцев. — Ғиштларимиз ниҳоятда ихчам ва кўркам. Ташқи томонига пардоз бермаса ҳам бўлади. Бундан ташқари ўзимиз билан бирга махсус комплектлар олиб келганмиз. Уларда ванна, раковина каби қисмлар бор. Бу комплектларни монтаж қилиш жуда ўнғай. Ғишт терувчилар билан измаиз монтажчи ва пардозловчилар келишаяпти. Бино томи ёпилиши билан барча қаватлар ҳам тўла сувоқдан, бўёқдан чиқади, электр, водопровод, канализация тармоқлари ўтказилади.

Литвалик бинокорлар орасида тажрибали лойиҳачилар ҳам бор. Улар ҳозир 280 ўринли болалар комбинати лойиҳаси устида ишламоқдалар. Дастлабки мажбуриятда болалар комбинати йўқ эди. Лекин дўстларимиз катта ҳиммат кўрсатиб, планга қўшимча равишда 280 ўринли болалар муассасаси қуриб беришга ҳам бел боғладилар. Лойиҳа битгач, дарҳол комбинат қурилиши бошлаб юборилади. Шундай қилиб, Тошкентда барча қулайликларга бой бўлган янги Литва квартали кўкка бўй чўзади.

ТАЛЛИН бинокорларининг донғи бутун Иттифоқимизга кетган. Улар қурган кўкўпар иморатлар Эстониянинг ҳусн-жамолини очиб турибди. Сўнгги йилларда қад кўтарган Мустамяэ (Қора тоғ) микрорайони Эстонияга сафар қилаётган туристларни ҳайратда қолдирмоқда. Микрорайон ғоят гўзал ва шинам қилиб қурилган. Бундан буён эстониялик бинокорлар қурган шаҳарчани кўраман деб Болтиқ бўйига бориш шарт эмас. Тошкентда ҳам эстон дўстларимиз ўз юртларида қурган кўркам иморатлардек биноларни қуриб беришмоқда. Келажакда Чилонзорнинг «25-К» кварталида бўлган киши ўзини Таллинда юргандек ҳис этаверади.

Эстониялик қардошларимиз бизга 5400 квадрат метр турар-жой ҳамда болалар боғчаси қуриб беришмоқчи. Қурилиш ишларини «Таллинстрой» трестига қарашли 4-бошқарма бинокорлари бажаришяпти. Ҳозир 100 квартирали биринчи бино қурилиши жадал суръатлар билан олиб бориляпти. Бинокорлар бу иморатнинг учинчи қаватини кўтариб қўйишган. Уч минора крани, уч автокран, экскаватор ва ўнлаб самосваллар тиним билмай ишлаяпти. Қудратли техника иш унумига унум қўшмоқда.

Бинокорларнинг ҳисоб-китоби бўйича дастлабки юз оила янги йилни янги уйларда кутиб олади. Келаси йили қолган бинолар ҳамда 200 ўринли болалар боғчаси қурилиши тугалланади. Бу иморатлар лойиҳаси «Эстонпроект» институти инженерлари қўлидан чиқмоқда. Лойиҳачилар иқлим ва сейсмик шароитларни тўла ҳисобга олишган.

Эстониялик бинокорлар ҳозир ишни уч сменада ташкил этиб, барча имкониятларни ишга солиб меҳнат қилмоқдалар. Пётр Дрос, Владимир Бибнов, Эдуард Митус каби бинокорлар смена топшириқларини ортиғи билан адо этиб, қурилиш суръатига суръат қўшмоқдалар. Ҳадемай, Болтиқ бўйидан келган кўнгиллилар кўзлаган марраларини эгаллайдилар. Яқин икки йил ичида шаҳримизда Латвия, Литва ва Эстония номларига қўйилган кварталлар пайдо бўлади. Улар дўстларимиздан қолган қимматли ёдгорлик сифатида асрлаб қомат кериб туради. Тошкентликлар бу турар-жойларда ҳовли тўйлари ўтказадилар, ҳар тўйда кардошларимиз номини бир-бир тилга олиб, улар шаънига мадҳиялар ўқийдилар.

З. МУҲАММАДЖОНОВ,
Ж. НОСИРОВ,
«Тошкент ҳақиқати»нинг махсус мухбирлари.

Суратларда: 1. Латиш бинокорлари қўли билан бунёд этилаётган 100 квартирали турар жой биноси. 2. «Таллинсантехгазмонтаж» трестининг илғор пайвандчиси Олег Дюрагин. 3. Латвиядан келиб Тошкентда кўркам уй-жойлар яратаётган бинокорлардан бир группаси.

М. Нуриддинов фотолари.

ЎҚИТУВЧИ ИЖОДКОР БЎЛСИН

ПЕДАГОГИК ЎЙЛАР

Мактаб остонасига биринчи марта қадам қўйган кичкинтойнинг ҳис-ҳаяжонини, қувончини бир кузатинг-а! Унга мактабда чалинаётган қўнғироқдан тортиб ҳамма нарса қизиқ туюлади, ҳамма нарса унинг учун янгилик! Ана шундай вақтларда ўқувчининг «тили»ни топиб, уни фан оламига биринчи марта бошлаган, ҳаёт сирларини очиб, ёш бўғинни билимнинг битмас-туганмас чашмаларидан баҳраманд қилган, уларнинг ҳавасларини, ижодий фикрларини уйғота олган, биринчи бор фанга муҳаббат туғдирган ўқитувчига балли, дейсан киши!

Боланинг равон нутқи чиройли ҳамда саводли ёзуви, тез ва тўғри фикрлаши, асосан бошланғич синфларда шаклланади. Ёш авлодга қуйи синфларда чуқур билим, яхши тарбия берилиши унинг юқори синфларда барча предметларга оид ўқув материалларини пухта ўзлаштириб кетишини, ёшлигидан бошлаб коммунистик тарбия принциплари асосида меҳнат малакалари ҳосил қилиб боришини таъминлайди. Бу ҳар бир бошланғич синф ўқитувчисидан сабот билан ишлашни ва юксак педагогик маҳоратга эга бўлишни талаб этади.

Октябрь районидаги 24-мактаб педагогик коллективининг меҳнат самараси алоҳида аҳамиятга эгадир. Фактлар тили билан айтганимизда, ўтган ўқув йилининг ўзида 1805 ўқувчидан 30 ўқувчи улгурмади. Бошланғич синфларда эса 717 ўқувчидан 7 таси улгурмади. Мактаб бўйича ўзлаштириш 98 процентдан ошди. 911 ўқувчи «4» ва «5» баҳода ўқиб келди. 285 йигит-қиздан 22 киши олтин, 5 киши кумуш медаль олди. Мактабдаги 40 дан ортиқ ўқитувчи 3—4 йилдан бери «2»сиз ва икки йилликсиз» ишлаб келаётир. 30-дан ортиқ синфда 100 процент ўзлаштиришга эришилди.

Бундай қувончли фактлар заминида мактаб педагогик коллективининг туғалмас машаққатли меҳнат маҳсули бор. Ўқитувчилар коллективи янги ўқув йилининг биринчи кунидан бошлаб «2»сиз ва икки йилликсиз» шиори остида ишлашга аҳд қилганлар.

Кейинги йилларда республикамизда халқ маорифини янада ривожлантириш ва такомиллаштириш борасида жуда катта ишлар қилинди. Яқинда эълон қилинган Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети ва республика Министрлар Советининг «Умумий таълим мактаблари ишини янада яхшилаш тўғрисида»ги қарори ҳамда Ўзбекистон ССР Олий Советининг VIII сессияси «КПСС XXIII съезди қарорлари асосида республика мактаблари ишларини янада яхшилаш тадбирлари тўғрисида»ги қарори ана шундай ғамхўрликнинг яна бир ёрқин ифодаси бўлди.

Қарорда мактабларда таълим-тарбия ишларини ҳозирги талаблар даражасида ташкил этиш, ўқувчиларга программа талаблари асосида пухта билим бериш, дарсларни методик жиҳатдан тўғри ва сермазмун бўлиши, ўқитувчининг методик тайёрлик кўриши зарурлиги алоҳида қайд қилинган.

Ўқитувчи дарс даврида болаларга билим асосларини сингдиришда асосий фигура. Шундай экан, унинг ўқувчилар билан ижодий ишлаши учун кенг имконият яратиб берилиши лозим. Мактаб маъмурияти, партия ва касаба союз ташкилотлари биринчи галда, ўқитувчи зиммасига юкланган асосий вазифанинг муваффақиятли адо этилиши учун унга яқиндан ёрдам беришлари, ортиқча нагрузкалар билан банд бўлиб қолмаслиги устида мунтазам ғамхўрлик қилишлари керак.

Мактабларда ёш авлодга ўқитишнинг янги ижодий методлари, илғор педагогик тажрибалари асосида таълим-тарбия бериб, яхши натижаларга эришаётган ўқитувчилар сафи тобора ортиб боришига қарамай, айрим жойларда ҳануз ўқувчиларнинг ўзлаштириши юқори эмас. Ўқувчиларнинг анчагина қисми кўп фанлардан ўзлаштиролмаётир, иккинчи йил синфда қолмоқдалар.

Нима учун шундай, буларнинг боиси нимада? Дастлаб шуни айтиш керакки, бошланғич синфларда ҳали ҳам мутахассис бўлмаган фан ўқитувчилари ишламоқдалар. Тўғриси, улар умумий таълимнинг асоси бўлган бошланғич синфларга таълим-тарбия беришда ожизлик қилмоқдалар. Айрим мактаб маъмуриятлари эса бу муҳим масалага юзаки қараб, жазо сифатида фан ўқитувчиларига бошланғич синфларда ишлашни мажбур қилмоқдалар.

Ҳар бир бошланғич синф ўқитувчиси ўзи ўқитган 1-синфни 4-синфгача ўқитишга одатлансин. Ўқитувчиларнинг ўз мутахассисликларидан тўғри фойдаланиш шу куннинг муҳим вазифасидир.

Айрим ўқитувчиларнинг ўз устларида ишламасликлари, малакаларини оширмасликлари, программа материалларини билмасликлари, дарсларни қуруқ, юзаки ўтишлари ишга салбий таъсир қилаётир. Шунингдек, программа ва дарсликларнинг ҳаддан ташқари тез-тез ўзгариши, синфдан-синфга кўчириш имтиҳонларининг бўлмаслиги, тамомловчи синфларда имтиҳонларнинг қисқариши, айрим мактабларда ўқитувчилар кўнимсизлиги — буларнинг ҳаммаси ўқувчилар билимининг пасайиб кетишига сабаб бўлаётир.

Ўқувчилар билимини баҳолашда шошма-шошарликка йўл қўйилмасин. Ўқитувчи ўқувчига нисбатан ҳамиша одил ва меҳр-муҳаббатли бўлсин.

Мактабларда ўқиш-ўқитиш ишларига раҳбарлик ва ўқувчилар иши устидан назорат айрим жойларда жуда юзаки бормоқда. Баҳони ошириб қўйган иш ёқмас ўқитувчилар кўкка кўтарилиб, ҳалол меҳнат қилаётганлар нюшуд раҳбарлар томонидан камситилмоқда. Бунга йўл қўймаслик керак, албатта. Дарс сифати ва унинг ижодий уюштирилиши, ўқувчиларнинг ўзлаштириш савияси ҳамиша мактаб директори ва илмий бўлим мудирларининг диққат марказида бўлиши керак. Мактаб директори ва илмий бўлим мудирлари биринчи галда дарс беришда ҳамма ўқитувчиларга намуна бўлсинлар.

Ўқитиш сифатини юқори кўтариш барча мактаб педагогик коллективларининг энг муҳим вазифасидир. Бунинг учун ўқитувчига илҳом ҳам, билим ҳам, энг муҳими эса ўз ишига нисбатан меҳр-муҳаббат, истеъдод ва маҳорат керак.

М. РАҲИМОВ,
Октябрь районидаги 35-мактаб ўқитувчиси.

ҚИШЛОҚ КЎРКИ ОЧИЛМОҚДА

Юқори Чирчиқ районидаги Янгибозор қишлоғида бўлганмисиз? Кейинги уч-тўрт йил ичида бу қишлоқнинг кўрки, киши дилини хушнуд этадиган даражада очилиб кетди. Янги-янги шинам уй-жой ва мактаб бинолари, маданий-маиший объектлар тикланди. Янги кўчалар очилди, хиёбонлар бунёд қилинди.

Қишлоқ ҳуснига-ҳусн қўшиб турган ана шу уй-жой бинолари, маданий-маиший объектлар қишлоқ монтаж бошқармасининг қўли гул бинокорлари меҳнати билан тикланди. Ана шу азаматлар яқинда қишлоқ аҳолисига яна 18 та янги уй-жойни совға қилишди. Шунингдек, улар райондаги «Ленинобод» колхозининг «Қуруқсой» участкасидаги чорвадорларга атаб бир неча янги шинам уй-жой қуриб беришди. Бошқарманинг, айниқса, ўртоқ С. Маҳкамов бошчилик қилаётган бригадаси бинокорлари кўпчилик ҳурматини қозониб келишмоқда.

У. МУҲАМЕДОВ.

РЕДАКЦИЯГА ХАТ

«БИЗНИНГ КЎЧА ЎГАЙМИ?»

Чилонзор районидаги «Узгариш» кўчаси — катта ва серқатнов кўчалардан. Шу кўчадаги Маяковский номли маҳаллада 1,5 мингдан ортиқ оила яшайди. Бундан ташқари бу ерда бир қатор мактаб ва корхоналар жойлашган. Лекин шу серқатнов, аҳоли зич жойлашган кўчада бирорта ҳам почта яшчиги, телефон будкаси ўрнатилмаганлиги кўпчиликни ранжитиб келмоқда. Агар бирор жойга телефон қилиш ёки «Тез ёрдам» машинасини чақириш зарур бўлиб қолса, район марказига боришга мажбур бўласиз.

Албатта, ҳар ким ҳам эрта билан ишга, ўқишга кетаётганида киоскадан янги газетани олиб, дунё янгиликларидан хабардор бўлишни истайди. Афсуски, маҳалла аҳолиси учун ҳозирча бундай имконият яратиб берилгани йўқ.

Биз ўйлаймизки, шаҳар алоқа бўлими ва телефон станцияси раҳбарлари эътибордан кўтарилган бу кўчага яқин кунларда почта яшиги, киоска ҳамда телефон будкаси ўрнатиб беришади.

И. ЗАМОНОВ.

АГРОНОМ

Шаҳардаги бозорлардан бирига бордингиз. Яшикларга териб қўйилган алвон ранг, каттакон помидорларни кўриб беихтиёр тўхтаб қоласиз. Адресини, навини суриштирасиз. Сиз ҳавас қилган гўштдор, таъмли бу помидорларнинг ёнидан кетгингиз келмай қолади.

Келинг, таништирайлик: ҳар бири ярим килодан тортиб қарийб икки килограммгача келадиган бу помидорлар Тошкентнинг ўзида-унинг ёнбошгинасида жойлашган республика сабзавот-полиз ва картошка илмий-текшириш институти далаларида ўстирилмоқда. Бу «Юсупов-40» навли помидорлардир. Унинг автори шу институт агрономи Карим ака Юсупов бўладилар.

Хўш, бу помидор қандай қилиб рўёбга чиққан ва нега шундай ном олган?

Карим ака Юсупов 27 йилдан буён агроном бўлиб ишлайди. Шу давр ичида у астойдил изланди, помидорнинг хилма-хил навлари устида қизғин ижодий иш олиб борди. «Спутник», «Советск» каби 40 хил сабзавот навларини яратди. У яратган навлар Ўзбекистон шароитида яхши ўсиб, серҳосил бўлиб ривожланди. Кўпгина хўжаликларда экилмоқда.

Лекин Карим ака бу билан кифояланиб қолмади. У янги помидор нави устида жуда кўп изланди. Ниҳоят «Чударенко» нави билан «Моргулоб» навини бир-бирига чатиштириб, янги «Юсупов-40» навли ажойиб помидор яратишга муваффақ бўлди. Ҳар иккала навли помидор гуллаганда бири-бири билан чанглатилди. Чанглатиш икки-уч марта такрорланди. Шундай қилиб «Юсупов-40» навли помидор яратилди.

Ҳозир республикамиздаги бир қанча хўжалик 450-500 гектар майдонга «Юсупов-40» навли помидор экяпти ва ундан кутилганидан ҳам мўл ҳосил оляпти.

Институтнинг 28 гектар майдонига «Юсупов-40» навли помидор экилган. У ҳозир ғарқ пишиб ётибди. Далада икки килограммдан ҳам зиёдроқ тош босадиган шу навли помидор жуда кўп. Ҳосилдорлиги эса ўтган йилдагидан ҳам баланд.

«Юсупов-40» навли помидорга талаб катта. Чехословакия, Болгария, Польшадан, Италия, Бирлашган Араб Республикаси ва бошқа жойлардан жуда кўп хатлар келиб турибди. Уларнинг авторлари Карим ака Юсуповга мурожаат қилиб, ўзи яратган помидор уруғидан юборишни ва уни ўстириш, қандай парвариш қилиш йўлларини сўраганлар. Карим ака кейинги уч йил ичида Иттифоқимиздан ва чет эллик сабзавоткорлардан 14 мингтадан кўпроқ хат олди.

Хатлардан бирида шундай дейилади:

«Мен Италия пойтахти — Рим шаҳрида истиқомат қиламан. Газеталарда «Юсупов-40» навли помидор ҳақида жуда қизиқ хабар борлигини эшитиб қолдим. Шу газеталардан бирини топиб, синчиклаб ўқиб чиқдим. Янги, ажойиб помидор навини ўзбек агрономи Карим Юсупов деган киши яратган экан. Мана адресингизни билиб, сизга ушбу хатни ёзяпман, Карим Юсупов. Иложи бўлса, ўзингиз яратган нав помидор уруғидан бир оз юборсангиз».

Биз ажойиб агроном Карим Юсупов билан фахрланамиз.

С. ҚОДИРОВ.

Орджоникидзе районидаги «Коммунист» колхози хўжаликларга сабзавот ва полиз экинлари уруғлари етказиб беради. Бу йилги мавсумда колхоз жойларга 400 центнерга яқин биринчи сорт уруғлик жўнатди. Суратда: колхозчи Ҳалима Саъдуллаева уруғлик помидорни йиғиштириб олаяпти.

Х. Ҳайитмуҳамедов фотоси.
(ЎзТАГ фотохроникаси).

БИЛАСИЗМИ?

● Ватанимиз бағрида 270 минг табиий кўл ва инсон қўли билан яратилган 65 минг сув ҳавзаси бор. Вилюйск ботиқлиги (Якутия) айниқса кўлларга бой. Бу ерда бутун территориянинг 25 процентини кўллар ишғол қилади.

● Бир тонна буғдой учун табиат 270 кубометр сув сарфлайди; бир туп кунгабоқар ёки жўхори ёз бўйи 250 литр, олма эса ҳар кеча-кундузда 40 литр сув «ичади». Саноатда бир тонна алюминий тайёрлаш учун 1400 кубометр, бир тонна сунъий каучукка эса 2100 кубометр сув керак бўлади.

● 1000 йилда ер юзида 275 миллион киши яшаган, 1963 йил бошига келиб эса бу рақам 3 миллиард 150 миллионга етган; кўпайиш 11 мартадан ҳам зиёд. 1962 йилда ер юзида 119 миллион киши туғилиб, 59,5 миллион киши вафот этган. Демак, аҳолининг йиллик ўсиши 89,5 миллион бўлган.

● Бутун дунёда аҳолининг атиги учдан бир қисми (32 проценти) шаҳарларда яшайди. Европада шаҳар аҳолиси — 80, Шимолий ва Марказий Америкада — 44, Австралия ва Океанияда — 72 процентни ташкил этади. Осиё ва Африка аҳолисининг аксарияти қишлоқ хўжалиги билан шуғулланади. Африкада шаҳар аҳолиси 18 процентни, Осиёда эса 21 процентни ташкил этади.

● Бизнинг тасаввуримизга сиғмайдиган соатни XVII асрда Венгриялик уста Тамаши яратган. Соатнинг тагига бир қисм порох солиб, стрелка керак бўлган вақтга тўғрилаб қўйилган. Ўша вақтга келиб, болғача порохга урилиб, қулоқни битирувчи овоз билан соат эгасини уйғотган.

● **Республика геологлари Тошкент тагида қорамтир кўмир қатламлари борлигини аниқладилар. геологлар термаль сув чиқариш учун қудуқ кавлаган вақтларида бир километрдан кўпроқ чуқурликда умумий қалинлиги бир неча метр келадиган ана шундай кўмир қатламларини кашф этдилар.**

Ўзбекистон ССР Геология министрлигида ЎзТАГ мухбирига қуйидагиларни маълум қилдилар: Тошкент кўмири ўзининг пайдо бўлиш жиҳатидан Оҳангарон кўмирига ўхшайди. Ҳозирги Тошкент территорияси ва унинг атрофидаги ботқоқ водийларни қарийб 150 миллион йил муқаддам қоплаган папоротник ўсимликлари ва гинкговсимон дарахтлар ана шу ёқилғини ҳосил қилган манбадир.

ЯНГИ ТОШКЕНТ ЖАМОЛИ

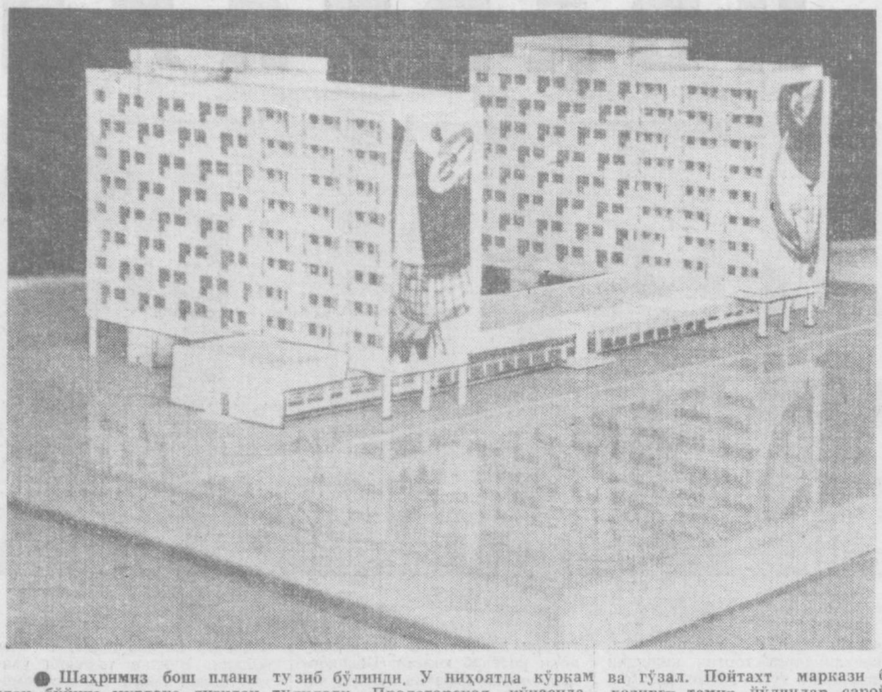

● Шаҳримиз бош плани тузиб бўлинди. У ниҳоятда кўркам ва гўзал. Пойтахт маркази бу план бўйича мутлоқо янгидан туғилади. Пролетарская кўчасида ҳозирги темир йўлчилар саройи қаршисида 9 қаватли бино қад кўтаради. Юқоридаги суратда: шу бино макетини кўриб турибсиз. Пастдаги репродукцияда 3 минг ўринли янги цирк биноси тасвирланган. У Комсомол майдонида бўй чўзади.

А. Абалян фотолари.

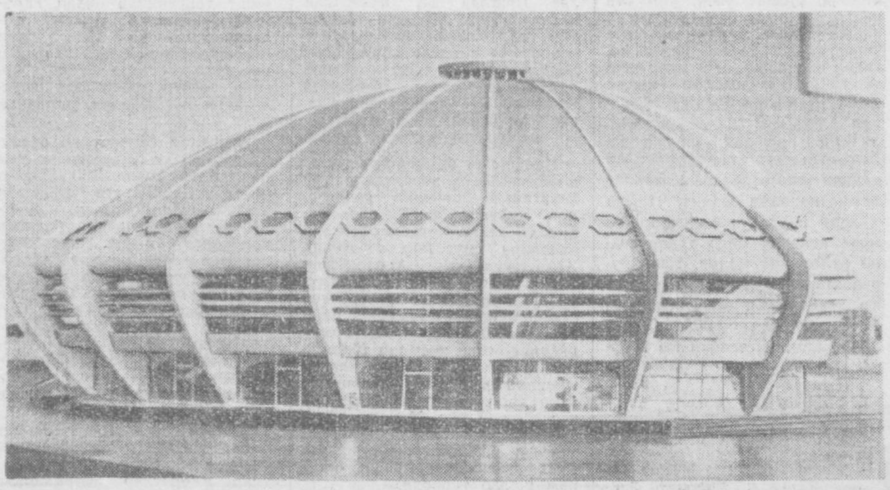

«ЭНГ БАХТЛИ КУН»

Ёш қаламкаш Наримон Орифжонов ўзининг илк шеърлари, ҳикоя ва очерклари билан адабиётимиз анжуманига катта умид-орзу билан кириб келмоқда. Яқинда унинг «Энг бахтли кун» тўплами ёш китобхонларга тақдим этилди. Бу тўпламда сиз шоирнинг 30 дан ортиқ шеърларини ўқийсиз. Наримон Орифжонов ўзининг бу шеърларида ёш авлодни она-Ватанни севишга, унга ҳамиша садоқатли, жамиятимиз учун фойдали ҳунарларни эгаллашга, ростгўй, одобли, меҳнатсевар бўлишга чақиради.

Тўплам шоирнинг она-Ватанга бағишланган шеъри билан бошланади. Наримон қалам тебратар экан, болалар характерига, уларнинг тушунчасига мос иборалар топишга, мисраларни образли, ёрқин ифодалашга ҳаракат қилади. Тўпламни варақлар экансиз, «Дадамлар», «Алла», «Юлдузчам», «Аҳдим», «Дилбарой», «Моделим», «Гагарин» ва бошқа қатор шеърларда шоирнинг ўзига хос услуби ва овозини кўрасиз. Шоир «Дадамлар» шеърида болаларнинг ўз дадаларини меҳнаткаш, жасоратли, ватанпарвар, жўшқин қалб эгаси сифатида кўришни доимо орзу қилажагини жонли сатрларда ифода қилиб берган. «Юлдузчам» шеърида эса Ленин бобонинг расми туширилган. Юлдузчани тақиб юриш билан болалар ўзларини қанчалик бахтиёр сезишлари, фахрланишлари ёрқин тасвирланган.

Сенда бизга байроқдор,
Ленин бобом расми бор.
Нуринг билан бу олам
Тинмай яшнар юлдузчам.

Шоирнинг «Юлдузчам» шеъри серқуёш диёримиз болаларининг севимли қўшиғига айланган. Бу шеърни тўпламдаги энг яхши шеърлардан бири деса бўлади. «Аҳдим» шеърида эса болаларни доимо беш баҳо билан ўқишга, «Дилбарой» шеърида мактабда ҳам, уйда ҳам озода, одобли бўлишга чақиради. Бу шеърлар содда, равон ёзилган. Кичкинтойлар осонгина ёдлаб олишлари мумкин.

Наримоннинг бу тўпламида ҳажвий — сатирик шеърларни учратасиз. «Сергап», «Айтинг, қайси бола у?», «Тиши оғрибди», «Қайсаржоннинг қилиғи» шулар жумласидандир. Шоир бу шеърлари орқали баъзи хушёқмас, ўқишга ҳафсаласиз, одобни билмайдиган болалардаги нуқсонларни кулги остига олади. Уларга нисбатан кўпчиликнинг нафратини қўзғатишга ҳаракат қилади. Наримоннинг ана шу сатирик шеърлари ўз моҳияти билан тарбиявий аҳамиятга эга.

Ҳаммадан гапга чечан
Синфимизда Мавжуда.
Аммо дарсни билмайди
Буниси ёмон жуда.
(«Сергап»).

Тугмача ҳеч чидамас.
Танқидга қулоқ солмас.
Куни ўтса бўлса бас
Айтинг, қайси бола у?
(«Айтинг» қайси бола у?».)

ТАНҚИД ВА ТАҚРИЗ

Тўпламдаги «Бухоро гази», гўзал Фарғонага бағишланган шеърлари ҳам ёш ўқувчиларни ўзига тортади. Бу шеърларда Бухоро гази бунёдкорларининг жасоратлари, ватанпарварлиги ёрқин ва образли сатрларда акс эттирилган. Фарғонага бағишланган шеърида эса серқуёш республикамизнинг энг гўзал водийси кўз олдимизда гавдаланади. Наримон болаларнинг саёҳати воситасида ўқувчиларни Фарғонанинг пахтазорлари, обод, кўркам боғлари, зилол сувлари билан таништиради.

Тўпламга болаларга атаб ёзилган Матен Сеитниёзовдан «Кичик зоопарк», Давид Диондан «Хўрлик нидоси» каби таржима шеърлари ҳам кирган. Улар тўпламнинг қимматини оширишга анча ёрдам беради.

Шуни ҳам айтиш керакки, ёш қаламкаш Наримон Орифжоновнинг бу тўпламида бир қатор камчиликлар ҳам бор. Гарчи тўплам болаларга бағишланган бўлса ҳам унга ўқувчиларнинг ёзги каникулларини тасвирловчи бирорта ҳам шеър киритилмаган. Шоир баъзи шеърларида мисраларни, ибораларни жонли, образли қилиб ифодалашга жиддий эътибор бермаган. Уларда жозиба, сайқал етишмайди. Биз юқорида тўпламдаги тўнғич «Ватан» шеърининг яхши томонлари ҳақида фикр юритдик. Тўғри, унда бепоён Ватанимизнинг улуғворлиги, унинг буюк куч-қудрати, беҳисоб бойликлари, порлоқ истиқболи содда ва равон тил билан тасвирланган, ихчам мисралар яратишга эътибор берилган. Бироқ шу шеърда ҳам автор айрим ўринсиз қайтариқ сўзларга йўл қўяди. Масалан, бир мисра: «Гулга ўхшар ҳар ёғинг» тарзида айтилса, яна бир мисра «ҳар еринг обод кўркам» деб ифодаланган. Фикр деярли бир. Бундай сатрлар умуман бадиий жиҳатдан пишиқ, мазмундор ёзилган шеърнинг руҳини анча пасайтирган.

Автор шеърларининг содда ва ўқимишли бўлишига интилганлиги кўриниб турибди. Баъзи мисраларда эса шоир соддаликка интиламан деб бадиий бўёқдан ва завқли ҳароратдан мисраларни маҳрум этиб қўяди. Гоҳо чалкаш, болалар учун тушунилиши қийин бўлган, тўмтоқ сатрларга йўл қўяди. «Ленин гимнастёркаси» шеърининг охирги саккиз мисрасини олиб қўрайлик:

Янги бир оламни
Сиғдирдинг қандай,
Айтчи, гимнастерка —
Ямяшил кўйлак?!
Доҳи ҳаётидан
Бир хотирадай
Ярашар муборак
Музейда турмоқ

Кўриниб турибдики, бу мисралар қунт билан ишланмаган, сайқал берилмаган, мазмун жиҳатидан анча саёз мисралардир. Бундай мисраларни ўқиган ёш китобхон шеърдаги мақсадни, унинг фикрий дунёсини дарҳол кўз олдига келтира олмайди.

Тўпламда «Дея терган доим» («Дадамлар»), «Жаҳон ҳайрона» («Фарғона») каби мужмал ва ўринсиз сатрлар ҳам кўзга ташланади. «Ассалом юлдузлар» шеърида эса «Юлдузлар» сўзи ўринсиз бир неча бор такрор ишлатилади.

Тўпламда бу нуқсонлар таҳрир вақтида тузатиб юборилиши мумкин бўлган нуқсонлар эди, албатта. Автор янги тўплам яратаётганида шу камчиликларни ҳисобга олиши керак.

Юқорида айтилган ана шу жузъий камчиликлардан қатъий назар, Ўзбекистон ЛКСМ Марказий Комитети «Ёш гвардия» нашриёти томонидан босилиб яқинда болаларга тақдим этилган Наримон Орифжоновнинг «Энг бахтли кун» тўплами ўз нафосати билан ёш китобхонларни хурсанд эта олади. Тўплам ўз китобхонларига ҳаётда, ўқишда, юриш-туришда қандай бўлиш кераклигини, ҳар бир соҳада жамиятимизнинг энг яхши кишиларига эргашиш лозимлигини билиб олишда ёрдам беради. Тўпламнинг тарбиявий аҳамияти ҳам ана шунда.

С. ҚУРБОНОВА.

ЖАҲОН БЎЙЛАБ

МАМЛАКАТЛАР ОДАМЛАР ВОҚЕАЛАР

ВАТАНПАРВАРЛАР МУВАФФАҚИЯТИ

ҲАНОЙ. (ТАСС). Жанубий Вьетнам Озодлик армиясининг жангчилари 1965 йил июль ойидан 1966 йил июль ойигача бўлган давр ичида Марказий Вьетнам районида душман солдат ва офицерларидан 126 минг кишини, шу жумладан 50 минг америкалик ва 10 минг Жанубий кореялик ҳарбий хизматчиларни сафдан чиқардилар. Вьетнам информация агентлигининг Озодлик агентлигига асосланиб берган хабарида айтилишича, шу давр ичида душманнинг 24 батальони, шу жумладан америкалик ҳарбий хизматчилардан иборат 8 батальон, бронетанк қўшинларининг уч колоннаси ва 163 ротаси тор-мор қилинган. Ватанпарварлар олиб борилган жанглар вақтида кўп миқдорда самолётларни уриб туширдилар, 1400 автомашина ва бронетранспортёрни яксон қилдилар. Бундан ташқари, душманнинг 25 миллион литр ёқилғи сиғадиган бензин омбори ёндириб юборилди ва кўп миқдорда қурол ўлжа олинди.

САЙГОН ЯҚИНИДА ПОРТЛАШ

ЛОНДОН, (ТАСС). Жанубий Вьетнам Озодлик армиясининг жангчилари бугун Сайгон яқинида Американинг ҳарбий юк автомашинасини портлатдилар.

Рейтер агентлиги мухбирининг Сайгондан хабар беришича, портлаш натижасида Американинг уч солдати ярадор бўлган.

ПАРТИЗАНЛАР ҲУЖУМИ

КАРАКАС, 15 сентябрь. (ТАСС). 30 кишилик партизанлар отряди Венесуэла пойтахтидан 150 километр наридаги Гулапо деган жойнинг қўриқлаб турилган муниципалитетига ҳужум қилди. Партизанлар отряди миллий гвардиячилар билан бўлган жангдан сўнг тартибли суратда тоққа чекинди.

Янги ҳужумлар бўлишидан қўрқиб кетган ҳукумат маъмурлари партизанлар ҳаракат қилаётган районлардаги ҳарбий постларга мадад куч юбормоқдалар.

Қамоққа олишлар

ДЕҲЛИ, (ТАСС). Пресс Траст Оф Индиа агентлиги хабар беради: Кейинги икки кун ичида Ҳиндистоннинг турли районларида «Жан сангх» партиясининг аъзоларидан 2 минга яқин киши қамоққа олинди.

«Жан Сангх» партияси бутун мамлакатда ҳукуматнинг иқтисодий сиёсатига қарши уч кунлик норозилик кампанияси ўтказмоқда.

Бельгия Компартиясининг янги органи

БРЮССЕЛЬ, (ТАСС). Бельгия Коммунистик партиясининг информацион бюллетени «КПБ —Информарьон» деб аталади. Бюллетень шу йил 1 октябрдан бошлаб ҳафтада уч марта чиқадиган бўлади, деб хабар беради «Драпо руж» газетаси бугунги сонида.

Вьетнам Демократик Республикаси. Суратда: Виньфук вилоятидаги Тиен Хуонг қишлоқ хўжалик кооперативида кузги шоли ҳосилини ўриб-йиғиб олиш пайти.

ВИА-ТАСС фотоси.

МАЛАЙНИНГ ЛАГАНБАРДОРЛИГИ

ВАШИНГТОН, 15 сентябрь. (ТАСС). АҚШга расмий визит билан келган Филиппин президенти Маркос кеча президент Жонсон, Давлат секретари Раск ва бошқа расмий кишилар билан суҳбатлашди. Матбуот хабарларида айтилишича, бу музокараларда Вьетнамдаги уруш асосий масала бўлиб турибди. Маркос АҚШда турган пайтда Филиппин қўшинларининг 2 минг солдатдан иборат бир тўдаси Жанубий Вьетнамга юборилмоқда. Америка расмий кишиларининг айтишига қараганда, бу факт Вашингтон билан Манила ўртасидаги ҳозирги муносабатлар «руҳини ифодаламоқда».

Вашингтон Вьетнамдаги урушга Филиппиннинг тағин ҳам кўпроқ аралашувига катта умид боғламоқда. Машҳур обзорчи Дро Пирсон «Филиппинликлар Жанубий Вьетнамда алоҳида ёрдам кўрсатишлари мумкин» деб ёзмоқда. «Крисчен Сайенс Монитор» газетаси Пирсоннинг шу гапларига илова қилиб, «Бу ёрдам бизнинг шерикчилигимизни мустаҳкамлайди», демоқда ва, Филиппиннинг Вьетнамдаги урушга қатнашуви кенгайтирилса, Маркоснинг Вашингтондан умид қилаётган капитал маблағлар ва қарзларни олиши маҳол, деб шама қилмоқда.

Кеча Маркос Оқ уйда гапириб бундай деди:

«Биз Қўшма Штатлар кетидан бормоқдамиз ва бунга афсусланмаймиз».

Вашингтондаги «Стар» газетаси Маркос олган 27 орден ва медалнинг 11 таси Америка томонидан берилганлигини таъкидлаб, Филиппин президентини икки мамлакат ўртасидаги «дўстлик рамзи» деб атамоқда.

Кўп дўл ёғди

ПАРИЖ, 15 сентябрь. (ТАСС). Кеча Лион яқинидаги районда кўп дўл ёғиб, токзорларга катта зарар етказди. Баъзи жойларда ёққан дўлнинг қалинлиги бир метрга етди. Француз виночиларига дўлдан етказилган зарар икки миллион франк ҳисобланмоқда. Бу дўл узумларни узиб олишга икки кун қолганда ёғди.

ЎЗБЕКИСТОН—ЖАЗОИР

● **«Биз Ўзбекистонда кўргандек юксак тараққий этган хўжаликларда ва биринчи даражали илмий муассасаларда ишлаш ҳар бир агрономнинг орзусидир», — Жазоир қишлоқ хўжалиги институти студентларидан бир группаси бир неча кун давомида республикада қишлоқ хўжалигининг ташкил этилиши билан танишиб чиққандан кейин ана шундай фикрга келди.**

Меҳмонлар ғўза селекцияси ва уруғчилиги илмий тадқиқот институтида, ўрмон хўжалиги илмий-тадқиқот институтида, Жиззах районидаги «Москва» колхози ва Қуйи Чирчиқдаги иккинчи боғдорчилик, узумчилик совхози меҳнаткашлари ҳузурида бўлдилар. Жазоирлик студентлар билан уларнинг ҳамкасблари Тошкент ирригация ва қишлоқ хўжалигини механизациялаш инженерлари институтининг йигит ва қизлари ўртасида самимий учрашув бўлиб ўтди. Совет студентлари меҳмонларга ўз ўқишлари ҳақида гапириб бердилар. Уларга ўқув кабинетлари ва лабораторияларни кўрсатдилар.

(ЎзТАГ).

СПОРТ

«ПАХТАКОР»ЧИЛАРНИНГ РЕКОРДЛАРИ

● «Пахтакор» кўнгилли қишлоқ спортчиларининг VIII спартакиадаси байроғи туширилганига унча кўп вақт бўлгани йўқ. Ўзбекистон колхоз ва совхозларининг энг кучли, чаққон ва абжир спортчилари бир неча ҳафта давомида куч синашдилар. Кучлиларнинг кучлиси терма команда составига киритилди. Улар Бутуниттифоқ қишлоқ спортчиларининг галдаги анжуманида республикамиз спорт шарафини ҳимоя қиладилар.

● Енгил атлётикачилар мусобақаси сентябрь ойининг сўнгги ҳафталарида Украинанинг Черкасси шаҳрида бўлади. Ўзбекистон терма командаси ана шу мусобақага пухта тараддуд кўриш мақсадида Литва, Молдавия ва Украина шаҳарларида машқ ўтказди ҳамда бир неча командалар билан учрашди.

● Винница шаҳрида маҳаллий енгил атлётикачилар билан бўлган мусобақада ўзбекистонликлар ғолиб келиш билан бирга бир неча рекордлар автори ҳам бўлишди. Тошкент области вакили, болалар спорт мактабининг тренери Е. Мачула 200 метрга югуришда 22,1 секунд вақт билан «Пахтакор» жамиятининг рекордлар жадвалига ўзгартиш киритди. «Қизил Ўзбекистон» колхозининг аъзоси Ю. Сидоров улоқтирган найза 63 метр 70 сантиметр нарига бориб тушди. Бу ҳам «Пахтакор»нинг янги рекордидир.

Редактор А. ИСМОИЛОВ.

РЕКЛАМА ВА ЭЪЛОНЛАР

ТЕЛЕВИДЕНИЕ

17 СЕНТЯБРДА

БИРИНЧИ ПРОГРАММА

Ўзбек тилида: 17.00 — **Телевизион янгиликлар.** 17.20 — Болгария маданияти декадаси. **Болгария-ажойиб ўлка.**

Рус тилида: 18.00 — **Ўзбекистонда Болгария маданияти декадасининг ёпилиши** (Санъат саройидан). танаффус вақтида — **Телевизион янгиликлар.**

21.00 — **Эртаги кун программаси.**

Ўзбек тилида: 21.05 — **Оталар сўзи-ақлнинг кўзи** («Ёшлик» студияси). 21.55 — **Концерт.**

ИККИНЧИ ПРОГРАММА

16.55 — **Буратино виставкаси** (мактабгача ёшдаги болалар ва кичик ёшдаги мактаб ўқувчилари учун). 17.30 — **Ўғил бола қиз бола билан дўстлашмади** (мактаб ўқувчилари учун). 19.00 — **Телевизион янгиликлар).** 19.30 — **Советлар ҳокимияти учун** (халқ музейи). 20.00 — **СССР — Франция командаларининг енгил атлетика бўйича халқаро ўртоқлик учрашуви** (Киев шаҳридан). 21.50 — **Киносаёҳатлар клуби.** 22.45 — **Огонёк** (Москва). 23.30 — **Телевизион янгиликлар.** 23.50 — **Мяэколалик сут сотувчи** (бадиий фильм). 01.15 — **Москва эшиттиришларининг охири.**

ТЕАТР

ҲАМЗА НОМЛИ ТЕАТРДА — 17/IX да **Парвона**, 18/IX да **Ой тутилган тунда.**

КИНО

ҚИШКИ БИНОДА

Аршин мололон — «МОСКВА» (кундуз ва кечқурун).

Ҳеч ким ўлишни истамади — «КОМСОМОЛ 30 ЙИЛЛИГИ» (кундуз ва кечқурун). НАВОИЙ номли (кундуз соат 1 ярим, 3-20 минут ва 5 да).

Ер остида қолган беш киши — «КОМСОМОЛ 30 ЙИЛЛИГИ» (кундуз 4 ва кеч 6 да).

Кичкинтой — «МОСКВА» (кеч соат 6 да).

Хатарли рейс — НАВОИЙ номли (эрталаб соат 10 ва 11-40 минутда).

ЁЗГИ БИНОДА

(Кеч соат 8-20 минут ва 10 да)

Уч мушкетёр — «ВАТАН».

Ҳеч ким ўлишни истамади — НАВОИЙ номли.

Жазда фақат қизлар — 9 МАЙ номли.

Кимсиз, доктор Зорге?—КАФАНОВ номли.

Кўза кўтарган қиз — ПУШКИН номли.

Телба — «УДАРНИК».

БИРЛАШГАН НАШРИЁТГА

линотипчилар, верстквачилар, печатниклар, қоғоз қирқувчилар, шоферлар, вахтёрлар, уборщицалар, стереотипёрлар, шогирдлар, наборшчиклар, экспедиторлар, автослесарлар, ёрдамчи ишчилар

КЕРАК

Мурожаат учун адрес: Тошкент шаҳар, «Правда Востока» кўчаси, 26-уй, 2-қават, кадрлар бўлими.

ПУШКИН НОМЛИ ПАРКДА

(ёзги театр)

19, 20, 21 сентябрда

ЎЗБЕК ДАВЛАТ ФИЛАРМОНИЯСИ ВА ЭСТРАДА АРТИСТЛАРИНИНГ КОНЦЕРТЛАРИ

Концертларда: Ўзбекистон ССРда хизмат кўрсатган артистлар **Қундуз Миркаримова, Тоштемир Шарипов**, солистлардан **Олмахон Ҳайитова, Гулчеҳра Исмоилова, Хадича Алимардонова, Тўхта Рисметова, Низом Садриев, Рустам Мадраҳимов, Жуманиёз Бобожонов** ва ўзбек халқ чолғу ансамбли қатнашади.

Спектакль кеч соат 8 да бошланади. Билетлар парк кассасида кундуз соат 2 дан сотилади.

Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети бирлашган нашриётининг босмахонаси, Тошкент шаҳри.

Р. 08713. Г. 1203. ИНДЕКС 64969.